

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
к. е. н., доцент Уханова І.О.

“ _____ ” _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини»
на тему:

**«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ»**

Виконавець:

студент 4зф13 групи ЦЗФН

Корнілов Єгор _____

(підпис)

Науковий керівник:

к.е.н, доцент

Воронова О. В. _____

(підпис)

АНОТАЦІЯ

Корнілов Єгор. Стан та перспективи удосконалення міжнародної інвестиційної діяльності України.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини». - Одеський національний економічний університет. - Одеса, 2024 р.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є міжнародна інвестиційна діяльність та стан інвестиційної привабливості України.

В роботі розглянута сутність та функціональна роль міжнародних інвестицій; визначені основні фактори, що впливають на стан інвестиційної діяльності; встановлені показники аналізу результатів міжнародної інвестиційної діяльності.

Проведено аналіз сучасного стану та динаміки міжнародної інвестиційної діяльності України та факторів, що на неї впливають.

Досліджено перспективи удосконалення міжнародної інвестиційної діяльності в Україні; зроблені пропозиції щодо підвищення привабливості України для міжнародного інвестування та рекомендовано впровадження інвестиційно-інноваційної моделі ринку фінансових послуг.

Ключові слова: міжнародна інвестиційна діяльність, інвестиційна привабливість України, динаміка інвестування в економіку України, інвестиційні бар'єри, структурний аналіз інвестування.

ANNOTATION

Kornilov Egor. State of the prospects for improving the international investment activity of Ukraine.

Qualification of work to achieve the bachelor's degree in specialty 292 "International Economic Studies" under the graduate program "International Economic Studies". - Odessa National Economic University. - Odessa, 2024.

The bachelor's qualification consists of three sections. The object of the study is international investment activity and the state of Ukraine's investment attractiveness.

The work examines the essence and functional role of international investments; identification of the main factors that influence the investment activity; indicators have been established for analyzing the results of international investment activity.

An analysis of the current dynamics of international investment activity in Ukraine and the factors that influence it has been carried out.

The prospects for improving international investment activity in Ukraine were explored; Propositions have been developed to increase the attractiveness of Ukraine for international investment and it is recommended to promote the investment-innovation model in the financial services market.

Key words: international investment activity, investment profitability of Ukraine, dynamics of investment in the Ukrainian economy, investment barriers, structural analysis of investment.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	7
1.1. Поняття та класифікація міжнародних інвестицій.....	7
1.2. Світовий досвід міжнародної інвестиційної діяльності.....	12
1.3. Міжнародні інвестиційні угоди та їх вплив на економіку країн.....	15
Висновки до розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	25
2.1. Динаміка міжнародних інвестицій в економіку України	25
2.2. Структурний аналіз іноземних інвестицій в Україні.....	30
2.3. Проблеми та бар'єри інвестиційної діяльності в Україні	35
Висновки до розділу 2.....	40
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	42
3.1. Основні напрямки політики приваблення інвестицій	42
3.2. Розробка стратегії інвестиційної привабливості України	47
3.3. Механізми підтримки та стимулювання іноземних інвестицій	52
Висновки до розділу 3.....	60
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65

ВСТУП

Актуальність кваліфікаційної роботи. Однією з ключових тенденцій останнього десятиліття у розвитку міжнародної інвестиційної діяльності України стало підсилення взаємодії з країнами Європейського Союзу. Пріоритет даному напрямку надано в результаті активізації інтеграційних процесів, які були реалізовані через Угоду про асоціацію з ЄС та створення Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Ці ініціативи сприяли лібералізації інвестиційного клімату та поступовій гармонізації національного законодавства до стандартів *acquis* ЄС, що є важливим для залучення міжнародних інвестицій та подальшого розвитку економічних відносин.

Сфера міжнародних інвестицій є ключовим елементом економічного розвитку держави. На сьогодні, міжнародна інвестиційна діяльність України ще знаходиться на стадії формування, що в основному зумовлено відсутністю адекватної нормативно-правової бази та ефективних інституційних механізмів. В контексті цих проблем, важливим стає наукове обґрунтування теоретичних та практичних аспектів інвестиційної діяльності, а також аналіз перспектив розвитку міжнародних інвестиційних відносин з країнами Європейського Союзу.

Дослідження сутності категорій «міжнародні інвестиції» привернуло увагу багатьох вчених. Однак, незважаючи на розгорнуті дослідження, які висвітлюють загальні аспекти функціонування міжнародних інвестицій, недостатньо уваги приділено конкретним проблемам інвестиційних відносин. Це підтверджує актуальність обраної теми і необхідність глибокого аналізу теоретичних і практичних аспектів таких відносин, що є важливим для визначення напрямків подальшого розвитку міжнародної інвестиційної діяльності України.

Мета і задачі дослідження. Метою даної роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій, спрямованих на

вирішення питань подальшого розвитку міжнародної інвестиційної діяльності України.

Відповідно до мети, поставлено і вирішено наступні задачі дослідження:

- розглянути сутність та функціональну роль міжнародної інвестиційної діяльності
- визначити основні фактори, що впливають на стан міжнародної інвестиційної діяльності
- дослідити систему регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в Україні
- проаналізувати сучасний стан інвестиційної привабливості України
- запропонувати напрями активізації інвестиційної діяльності в Україні

Об'єктом дослідження даної роботи є міжнародна інвестиційна діяльність та стан інвестиційної привабливості України.

Предметом дослідження даної роботи є теоретико-методичні основи та практичні напрямки удосконалення стану міжнародної інвестиційної діяльності в Україні.

Методи дослідження. При написанні роботи використано метод теоретичного узагальнення даних, системного аналізу та синтезу, порівняльного аналізу, групування та класифікації, структурний метод, статистичні та математичні методи, матричні.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України; матеріали зарубіжних та вітчизняних конференцій; монографії та наукові публікації зарубіжних і вітчизняних учених-економістів; інформація мережі Інтернет; результати власних досліджень автора.

Публікації та апробація результатів дослідження. Пропозиції автора щодо вирішення ряду проблем в аспекті міжнародної інвестиційної діяльності представлено на XI Міжнародній науково-практичній конференції «Практичні та теоретичні питання розвитку науки та освіти», м. Львів. За результатами

виконання кваліфікаційної роботи опубліковано тези: «Роль конкуренції в контексті міжнародної інвестиційної діяльності» та «Ефективність державних стимулів для залучення іноземних інвестицій»

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (41 найменування). Загальний обсяг роботи становить 71 сторінку. Основний зміст викладено на 67 сторінках. Робота містить 10 рисунків та 1 таблицю.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Поняття та класифікація міжнародних інвестицій

Міжнародні інвестиції відіграють ключову роль у глобалізації економік та становлять важливий елемент міжнародних економічних відносин. Вони можуть бути визначені як переміщення капіталу за кордоном, яке здійснюється з метою отримання прибутку. Міжнародні інвестиції включають в себе широкий спектр фінансових зобов'язань, від прямих інвестицій у виробничі підприємства до портфельних інвестицій у цінні папери та облігації.

Дослідженню категорії «міжнародного інвестування» присвячено багато економічних праць, які в свою чергу ставили за мету визначити сутність та причини виникнення інвестиційних відносин та їх вплив на країни (табл. 1.1.).

Таблиця 1.1.

Трактування поняття «міжнародні інвестиції» в науковій літературі

Автори	Визначення
Пітер Баклі та Марк Касон в роботі "Теорії міжнародної фірми"	Міжнародні інвестиції це діяльність компаній, яка включає вибір між різними формами міжнародної діяльності, включаючи прямі інвестиції, експорт та ліцензування, на основі максимізації прибутку і мінімізації витрат, залучаючи при цьому аналіз трансакційних витрат.
Алан М. Рудольф у книзі "Міжнародне фінансове управління"	Міжнародні інвестиції це переміщення капіталу через кордони, щоб створити виробничі підприємства за кордоном або

	придбати закордонні компанії або активи, що дозволяє контролювати ресурси та експлуатувати міжнародні ринкові можливості.
Чарльз В. Л. Хілл у книзі "International Business: Competing in the Global Marketplace"	Міжнародні інвестиції це прямі іноземні інвестиції, які включають набуття тривалого інтересу до управління підприємством, що діє у країні, іншій ніж країна інвестора.
Пол Кругман	Міжнародні інвестиції це переміщення капіталу між країнами, що стимулюється відмінностями у віддачі від капіталу, які виникають через технологічні розриви або різниці у факторних ресурсах.
Річард Брейлі та Стюарт Майерс у праці "Principles of Corporate Finance"	Міжнародні інвестиції включають як прямі, так і портфельні інвестиції, які відбуваються через мотиви диверсифікації та пошуку вищих відсоткових ставок або доходів від капіталу, які доступні в інших країнах.

Джерело: складено за даними [14-17]

Міжнародні інвестиції можна класифікувати за різними критеріями, такими як характер вкладення, географічне розміщення, сектор економіки, мотивація інвестора (Рис. 1.1.). Всі з наведених характеристик мають велике значення при прийнятті остаточного рішення. Отже розглянемо їх детальніше.

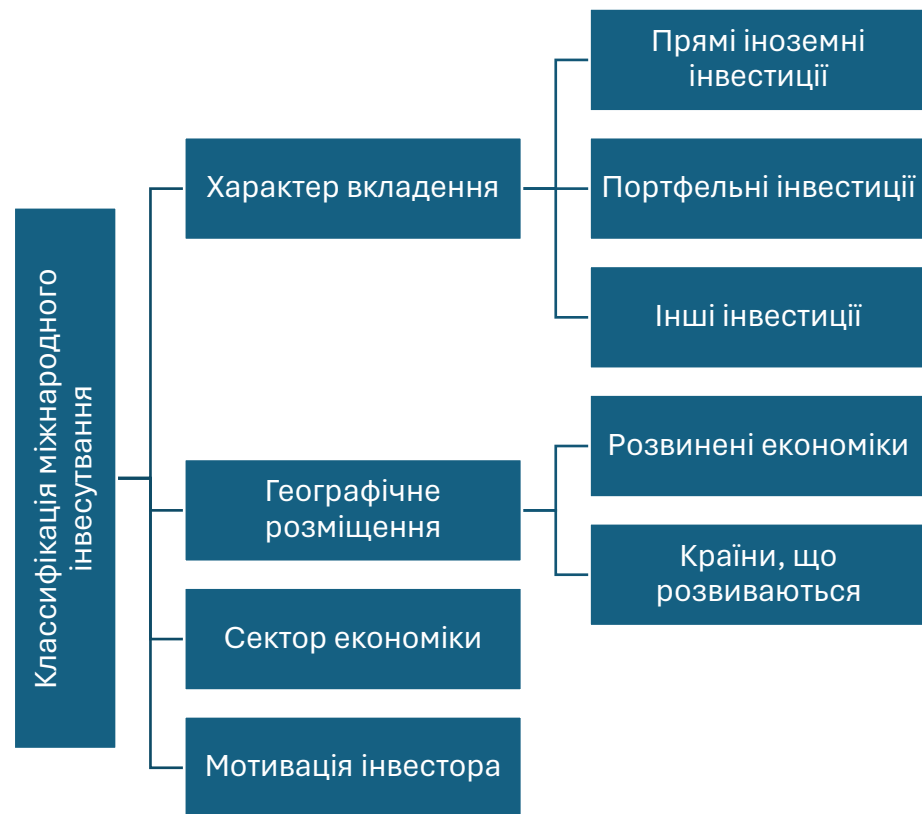

Рис. 1.1. Класифікація міжнародних інвестицій

Джерело: складено автором за [22]

Одним з найважливіших критеріїв класифікування є характер вкладення. Залежно від цього, інвестиції поділяються на прямі, портфельні та інші.

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) здійснюються з метою забезпечення тривалого інтересу інвестора до підприємства іншої країни, де інвестор має змогу здійснювати безпосередній контроль над своїми інвестиціями. Це часто означає володіння понад 10% голосуючих акцій підприємства або еквівалентом контрольних пакетів. Прямі інвестиції можуть включати заснування нових виробництв, придбання існуючих підприємств, розширення поточних операцій або реінвестиції прибутків, зароблених за кордоном. Ці інвестиції мають важливий вплив на економіку приймаючої країни, оскільки вони стимулюють економіку та збільшують кваліфікаційний рівень робочої сили.

Портфельні інвестиції полягають у купівлі акцій, облігацій або інших фінансових інструментів, які не надають інвестору контролю над управлінням компанії, але забезпечують доходи у формі дивідендів або капітальних прибутків. Ці інвестиції зазвичай здійснюються через фондові ринки і характеризуються вищою ліквідністю порівняно з прямими інвестиціями. Портфельні інвестори, такі як індивідуальні інвестори та інвестиційні фонди, часто шукають диверсифікацію своїх інвестиційних портфелів на міжнародному рівні.

До категорії інших інвестицій входять кредити, позики, банківські депозити, а також торговельні кредити, які не класифікуються як прямі або портфельні. Ці інвестиції можуть включати державні та приватні запозичення, а також інші види міжнародних фінансових потоків, які сприяють кредитуванню та фінансовому сектору країни приймача. Хоча ці інвестиції часто не забезпечують прямого контролю над активами, вони відіграють ключову роль у фінансуванні міжнародної торгівлі та проектів розвитку.

Географічний розподіл міжнародних інвестицій є важливим фактором, що впливає на їх тип та обсяг. Різні регіони світу пропонують унікальні можливості та ризики, які визначають привабливість для інвесторів. Наприклад, розвинені економіки, такі як США та країни Європейського Союзу, часто приваблюють прямі інвестиції в високотехнологічні галузі, у той час як країни, що розвиваються, можуть приваблювати інвестиції у видобувну промисловість та виробництво через нижчі виробничі витрати та наявність природних ресурсів. Інвестиції також розподіляються згідно з політичною стабільністю, регуляторним середовищем та економічними перспективами регіону.

Різні сектори економіки приваблюють міжнародні інвестиції з різних причин. Виробництво часто приваблює інвесторів у країни з низькими витратами на працю, що дозволяє знижувати виробничі витрати та підвищувати конкурентоспроможність. Фінансові послуги, зокрема, залучають інвестиції в стабільні регіони з розвинутою фінансовою

інфраструктурою, такі як Нью-Йорк або Лондон. Сектор інформаційних технологій приваблює інвестиції у регіони з високим рівнем технологічної освіти та інновацій, як Кремнієва долина або Бенгалуру. Енергетика, особливо відновлювана, приваблює інвестиції у регіони з відповідними природними умовами, наприклад, вітрові ферми у Північній Європі або сонячні станції в Південній Європі.[3]

Мотивація інвесторів може сильно варіюватися залежно від їх стратегічних цілей. Деякі основні мотивації включають:

- Пошук ринків: інвестування в країни з великими або зростаючими ринками для збільшення продажів та розширення бізнесу.
- Пошук ефективності: інвестування в регіони, що дозволяють знизити виробничі витрати через доступ до дешевої праці, сировини або технологій.
- Пошук ресурсів: зосередження на країнах з багатими природними ресурсами або висококваліфікованою робочою силою.
- Стратегічні активи: набуття інноваційних компаній, брендів, технологій, що можуть забезпечити конкурентну перевагу.

Отже, роблячи висновок, можна сказати, що поняття міжнародного інвестування є достатньо складним та потребує постійного дослідження у зв'язку з постійним розвитком економіки та безперервною трансформацією доступних інвестиційних можливостей. Дослідивши різні тлумачення міжнародних інвестицій та їхні класифікації, можемо побачити, що кожен підхід наголошує на різних аспектах інвестування, підкреслюючи його багатовимірність та комплексність. Важливість розуміння цієї теми виходить за рамки простого перенесення капіталу між країнами, охоплюючи такі ключові питання, як глобальна конкурентоспроможність, макроекономічна стабільність, політичні ризики та соціокультурні взаємодії. Інвестування вимагає від дослідників, політиків та бізнесменів глибокого аналізу мотивацій, результатів та довгострокових наслідків міжнародних інвестицій, щоб

максимізувати їх позитивний вплив на розвиток економік та покращення життєвого рівня населення у всьому світі.

Для найбільш детального усвідомлення теми міжнародного інвестування потрібно дослідити та проаналізувати світовий досвід міжнародної інвестиційної діяльності.

1.2. Світовий досвід міжнародної інвестиційної діяльності

Міжнародні інвестиції відіграють критичну роль у світовій економіці, стимулюючи економічне зростання, технологічні інновації та міжнародну торгівлю. Останні десятиліття були свідками значних коливань у глобальних потоках інвестицій, викликаних різними економічними, політичними та технологічними факторами. Згідно зі звітом Конференції ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD), обсяги прямих іноземних інвестицій (ПІІ) переживали різке зростання до 2008 року, після чого послідувало значне падіння через глобальну фінансову кризу. Останнім часом спостерігається відновлення інтересу до інвестицій, особливо у розвиваючі економіки, які пропонують високі відсотки росту.

Головними інвестуючими країнами залишаються США, Китай і країни Європейського Союзу, кожна з яких використовує свої економічні та політичні переваги для забезпечення глобальної присутності. Натомість, серед країн, що приймають інвестиції, все більшу популярність набувають ринки Азії, Африки та Латинської Америки, де інвестори шукають нові можливості для росту в умовах насичених і конкурентних ринків розвинених країн.

Міжнародний інвестиційний клімат нині переживає значні зміни, що обумовлені рядом чинників. По-перше, політична невизначеність, зумовлена озброєним нападом РФ на Україну, торгові війни між США і Китаєм, а також зростання протекціоністських настроїв в ряді країн, створює ризики для міжнародних інвесторів. По-друге, економічні чинники, такі як зміни у відсоткових ставках Федеральної резервної системи США та інших

центральных банків, впливають на інвестиційні потоки, зокрема в розвиваючі ринки. Нарешті, технологічні інновації, зокрема розвиток цифрової економіки та штучного інтелекту, відкривають нові можливості для інвестицій у високотехнологічні галузі.

Ці зміни вимагають від інвесторів гнучкості та адаптації до нових умов, а також підвищують значення ретельного аналізу інвестиційних ризиків. Важливою стратегією для мінімізації ризиків є диверсифікація інвестиційних портфелів та зосередження уваги на інноваціях і технологічному розвитку.

Один з яскравих прикладів успішної міжнародної інвестиційної діяльності — входження компанії Tesla в китайський ринок зі створенням свого першого заводу за межами США в Шанхаї. Цей крок не тільки значно збільшив виробничі потужності Tesla, але й дозволив компанії ефективно обійти високі мита на імпорту автомобілів у Китай, знижуючи вартість продукції для місцевих споживачів і зміцнивши її позиції на одному з найбільших автомобільних ринків світу.

Інший важливий приклад — інвестиції компанії Unilever у Південно-Східній Азії, особливо у В'єтнамі, де компанія активно інвестує у місцеве виробництво та розробку продукції, адаптованої до місцевих уподобань. Це дозволило Unilever не тільки розширити свій вплив у регіоні, але й покращити свої позиції в умовах жорсткої конкуренції з місцевими та іншими міжнародними компаніями. В'єтнам цілком зазнав швидкого розвитку через дешеві виробничі витрати. Багато міжнародних компаній відкривають свої виробничі центри у В'єтнамі, що генерує високий дохід для країни, а також позитивно впливає на рівень працевлаштування місцевого населення.

Основними стратегіями, які використовують транснаціональні корпорації для забезпечення успіху своїх міжнародних інвестицій, є глобалізація та сталість. Глобалізація передбачає адаптацію продуктів та процесів до місцевих умов та культур, що дозволяє компаніям краще задовольняти потреби місцевих споживачів. Наприклад, McDonald's в Індії виробляє бургери без яловичини, дотримуючись культурних традицій країни.

Сталість і відповідальність перед місцевими спільнотами також важливі. Компанії, які інвестують у соціальні програми, екологічні проекти та розвиток місцевого бізнесу, часто виграють від зміцнення своєї репутації і підтримки з боку урядів та громадськості. Наприклад, Google фінансує численні освітні та стартап-ініціативи по всьому світу, що підтримує місцевий розвиток та інновації.

Завдяки таким стратегіям, транснаціональні корпорації не тільки ефективно входять на нові ринки, але й вносять значний вклад у економічний та соціальний розвиток країн, в яких вони працюють. Це в свою чергу сприяє створенню позитивного іміджу та довгострокової присутності на міжнародних ринках.[11]

Інвестиційні режими в різних країнах суттєво відрізняються, що впливає на їх привабливість та асоційовані ризики для міжнародних інвесторів. Наприклад, розвинені країни як США та Німеччина пропонують стабільні економічні умови та добре розвинену правову інфраструктуру, що мінімізує ризики для інвесторів. Водночас, ці країни можуть мати вищі податкові ставки та більш строгі регуляторні вимоги щодо іноземних інвестицій.

На противагу, ринки, що розвиваються, такі як Індія або Бразилія, можуть пропонувати більші можливості для росту через нижчу конкуренцію та швидше зростання економіки. Однак, вони також несуть більші ризики, зокрема через політичну нестабільність, високі рівні корупції та непередбачувані зміни в законодавстві.[4]

Політика країн щодо іноземних інвестицій включає різноманітні стимули, бар'єри та обмеження, які можуть сприяти або, навпаки, гальмувати приток інвестицій. Наприклад, багато країн пропонують податкові пільги, фінансову підтримку та інші стимули для приваблення іноземних інвесторів у певні галузі економіки або регіони. Такі заходи особливо поширені в секторах високих технологій, де уряди зацікавлені у розвитку інноваційного потенціалу країни.

Водночас, існують бар'єри та обмеження, зокрема такі як: квоти на іноземні інвестиції, вимоги до локалізації виробництва та обмеження щодо власності в стратегічно важливих секторах, таких як оборона, енергетика та засоби масової інформації. Ці заходи можуть ускладнити вхід на ринок і збільшити вартість ведення бізнесу для іноземних компаній.

Цей аналіз допомагає ідентифікувати ключові фактори, які впливають на рішення міжнародних інвесторів при вході в нові ринки. Вивчення цих аспектів є критично важливим для розуміння як можливостей, так і викликів, з якими можуть зіткнутися компанії при міжнародній експансії. Інформація з такого аналізу може бути корисною для формулювання стратегій на макро- та мікроекономічному рівнях, а також для адаптації до швидко змінювального глобального інвестиційного середовища.

Отже, загальний досвід міжнародного інвестування показує, що для отримання прибутку кожна компанія має спостерігати за динамікою та тенденціями економіки не тільки тієї країни де вона знаходиться, але й за економіками та інвестиційними перспективами інших країн, робити швидкі висновки обираючи умови інвестування, та при наявності можливості диверсифікувати свої інвестиції для мінімізації ризиків.

1.3. Міжнародні інвестиційні угоди та їх вплив на економіку країн

Міжнародні інвестиційні угоди (МІУ) — це формальні домовленості між країнами, які мають на меті створення стабільних та передбачуваних умов для інвесторів із однієї країни, які вкладають капітал в економіку іншої країни. Ці угоди зазвичай включають положення, які захищають права інвесторів, запобігають дискримінації та гарантують справедливе та рівне поводження.

Основна мета таких угод — зменшити ризики, пов'язані з інвестиціями в іноземні економіки, та сприяти міжнародному притоку капіталу. Розглянемо види міжнародних інвестиційних угод (Рис. 1.2.)

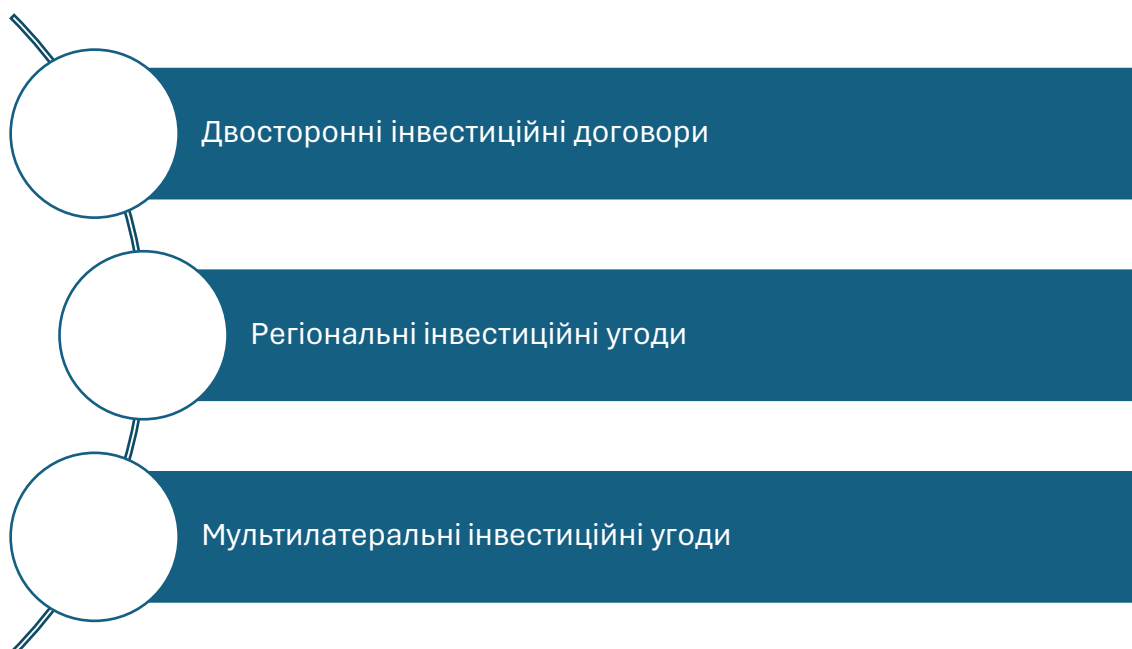

Рис. 1.2. Види міжнародних інвестиційних угод

Джерело: складено автором за [13]

Двосторонні інвестиційні договори (БІД) — це угоди між двома країнами, які встановлюють правові рамки для інвестицій, здійснених інвесторами з однієї країни в економіку іншої країни. Ці угоди зазвичай включають заходи на захист інвестицій від націоналізації, гарантують переказ прибутків та вирішення спорів. Ціль БІД — заохочення та захист іноземних інвестицій шляхом створення стабільних умов для інвесторів та зменшення політичних ризиків.

Регіональні інвестиційні угоди включають багатосторонні домовленості між країнами одного регіону. Вони спрямовані на інтеграцію економічних політик та створення єдиного інвестиційного простору. Ці угоди покликані сприяти регіональному економічному розвитку, збільшенню транскордонних інвестицій і водночас забезпеченню більш широкого доступу до ринків для інвесторів.

Мультилатеральні інвестиційні угоди залучають кілька країн, які можуть включати різні регіони світу, і спрямовані на створення загальноприйнятих норм і стандартів для міжнародних інвестицій. Головна мета таких угод —

сприяння глобальній економічній інтеграції та створення однакових умов для всіх інвесторів, незалежно від їхньої країни походження, забезпечуючи при цьому високий рівень захисту інвестицій.

Ці угоди є важливими інструментами в регулюванні міжнародних інвестицій, оскільки вони не тільки сприяють прямому іноземному інвестуванню, але й стимулюють економічне зростання, технологічний розвиток та створення робочих місць в країнах-учасниках.

Для детального розуміння теми розглянемо історичний аспект міжнародного інвестування. Історія міжнародних інвестиційних угод починається у першій половині 20 століття, коли було закладено основи для захисту іноземних інвестицій через двосторонні угоди. Це були переважно угоди між країнами з розвинутих економіками та країнами, що розвиваються, де інвестували капітали. Основна мета цих ранніх угод полягала у захисті інвесторів від націоналізації та експропріації без адекватної компенсації.

Після Другої світової війни контекст міжнародних інвестицій зазнав змін, оскільки багато країн зосередились на відновленні своїх економік. В цей період з'являються перші багатосторонні ініціативи, такі як Генеральна угода з тарифів та торгівлі (GATT), яка поклала основу для світової торгівлі та інвестицій. Було також створено міжнародні організації, які прагнули сприяти інвестиціям через стабілізацію економічних політик.

1980-ті роки ознаменувалися стрімким зростанням кількості двосторонніх інвестиційних договорів (БІД), які стали основним інструментом для захисту іноземних інвестицій. Ці договори забезпечували стандартні права для інвесторів, такі як захист від несправедливого та дискримінаційного поводження, гарантії справедливої та еквівалентної компенсації у випадку експропріації, а також механізми вирішення спорів.

На початку 21 століття світова спільнота стикається з необхідністю більш комплексного підходу до міжнародних інвестицій. Регіональні угоди, такі як Північноамериканська угода про вільну торгівлю (NAFTA) та партнерство у Транстихоокеанському регіоні (TPP), почали включати все

більш складні положення щодо інвестицій, враховуючи не тільки захист інвесторів, а й стандарти праці, екологічні норми та соціальні вимоги.

Ці розвитки показують, як міжнародні інвестиційні угоди еволюціонували від простих двосторонніх домовленостей до комплексних мультилатеральних та регіональних угод, які враховують широкий спектр економічних та соціальних факторів, зміцнюючи при цьому глобальну економічну інтеграцію та співробітництво.

Розглянемо економічні переваги міжнародних економічних угод
Рис. (1.3.)

Рис. 1.3. Економічні переваги міжнародних інвестиційних угод

Джерело: складено автором за [2]

Міжнародні інвестиційні угоди часто передбачають трансфер технологій, оскільки іноземні компанії вносять сучасні технології та інновації в країни, де вони інвестують. Це може включати впровадження новітнього обладнання, передових виробничих процесів, інноваційного управління та бізнес-моделей. Технологічний розвиток стимулює зростання продуктивності, покращення якості продукції та збільшення конкурентоспроможності на міжнародних ринках.

Міжнародні інвестиційні угоди значно сприяють залученню іноземних інвестицій, створюючи сприятливе і передбачуване інвестиційне середовище. Вони знижують ризики, з якими можуть зіткнутися інвестори, встановлюючи чіткі правила щодо захисту інвестицій та механізмів вирішення спорів. Це

підвищує довіру інвесторів та їхню готовність вкладати капітал у довгострокові проекти, особливо в країнах, що розвиваються, де такі ризики можуть бути вищими.

Міжнародні інвестиційні угоди можуть сприяти економічній стабільності країн-учасниць шляхом забезпечення стабільних інвестиційних потоків, які менше залежать від зовнішніх економічних шоків. Інвестиції сприяють зростанню ВВП, диверсифікації економіки та зменшенню залежності від одного сектору або ресурсу, що робить економіку більш стійкою до глобальних коливань.

Інвестиції, залучені через міжнародні угоди, часто призводять до створення нових робочих місць та навчання місцевого населення. Це не тільки забезпечує більш широкий доступ до роботи для місцевих жителів, але й сприяє підвищенню професійних навичок та кваліфікації робочої сили, що є важливим для економічного розвитку країни.

Загалом, міжнародні інвестиційні угоди мають потенціал значно впливати на економічний розвиток країн-учасниць, стимулюючи інвестиції, стабільність, зайнятість та технологічне оновлення. Втім, успішність таких угод залежить від їхньої здатності враховувати інтереси всіх сторін, забезпечуючи справедливий розподіл вигод від інвестиційних процесів.

Міжнародні інвестиційні угоди часто змушують країни-учасниці переглядати та модифікувати свої законодавчі та регуляторні рамки. Це необхідно для забезпечення відповідності міжнародним стандартам захисту інвесторів. Такі зміни можуть включати адаптацію національних законів щодо іноземних інвестицій, корпоративного управління, захисту інтелектуальної власності та екологічних стандартів.

Угоди сприяють зміцненню правової бази країн, що приймають інвестиції. Завдяки міжнародним нормам і стандартам, викладеним у таких угодах, країни модернізують своє законодавство, що робить правове середовище більш прозорим та передбачуваним. Це важливо для інвесторів, які прагнуть забезпечення своїх інвестицій і мінімізації правових ризиків.

Однією з ключових ролей міжнародних інвестиційних угод є захист прав інвесторів. Угоди часто містять положення, які гарантують справедливе та рівне поводження для іноземних інвесторів, захист від несправедливої експропріації та доступ до незалежного арбітражу у випадках спорів. Це зобов'язує країни переглядати свої закони, аби вони не суперечили цим принципам.[7]

Міжнародні інвестиційні угоди можуть також впливати на корпоративне управління у країнах-учасниках, стимулюючи прийняття міжнародних стандартів корпоративної відповідальності та прозорості. Це включає поліпшення фінансової звітності, прав інвесторів та стандартів корпоративної етики, що важливо для залучення та утримання іноземних інвестицій.

Міжнародні інвестиційні угоди мають значний вплив на регуляторне середовище країн-учасниць, сприяючи законодавчим і регуляторним змінам, які забезпечують захист інвестицій та сприяють створенню сприятливих умов для міжнародних бізнес-операцій. Ці зміни підвищують правову впевненість, сприяють економічній стабільності та залучають інвестиції, що в кінцевому результаті позитивно впливає на економічний розвиток країн.

Для аналізу міжнародних інвестиційних угод також необхідного розглянути відомі кейси арбітражу. В якості прикладів розглянемо 3 арбітражні справи: Yukos Oil Company проти Російської Федерації, Philip Morris Asia Limited проти Австралії, Occidental Petroleum Corporation і Occidental Exploration and Production Company проти Еквадору.

Один з найбільш резонансних арбітражних випадків в історії - Yukos Oil Company проти Російської Федерації, ця справа розглядалася за арбітражними правилами постійної арбітражної палати в Гаазі. Акціонери Yukos стверджували, що Російська Федерація незаконно націоналізувала активи компанії, що призвело до її банкрутства. У 2014 році арбітраж вирішив, що Росія дійсно порушила свої зобов'язання за Енергетичною хартією та засудив країну до виплати більше ніж \$50 мільярдів компенсації. Це рішення є одним з найбільших арбітражних вироків в історії.

Philip Morris Asia Limited проти Австралії - цей арбітраж стосувався антитютюнового законодавства Австралії, яке вимагало від тютюнових компаній використовувати однотипну упаковку без логотипів. Philip Morris стверджував, що таке законодавство порушує їхні права, захищені за двосторонньою інвестиційною угодою між Гонконгом та Австралією. Однак, у 2015 році арбітраж відхилив позов Philip Morris, аргументувавши, що компанія змінила свою корпоративну структуру спеціально для того, щоб отримати можливість подати позов [1].

У 2012 році, міжнародний арбітражний суд засудив Еквадор до виплати понад \$1.7 мільярда компенсації американській нафтовій компанії Occidental. Вирішуючи за правилами Міжнародного центру з вирішення інвестиційних спорів (ICSID), суд встановив, що Еквадор порушив умови двосторонньої інвестиційної угоди зі США, коли односторонньо розірвав нафтовий контракт з Occidental.

Ці кейси ілюструють важливість міжнародних інвестиційних угод у захисті прав інвесторів та вирішенні міжнародних спорів через арбітраж. Вони також підкреслюють, що під час розгляду таких справ арбітражні суди зосереджуються на інтерпретації та застосуванні міжнародного права, враховуючи конкретні умови кожної угоди.

Міжнародні інвестиційні угоди часто піддаються критиці з боку дослідників, активістів та деяких урядів, які вказують на низку потенційних проблем:

- Вплив на суверенітет країн: критики стверджують, що міжнародні інвестиційні угоди можуть обмежувати здатність урядів регулювати в інтересах національної безпеки та громадського блага. Угоди часто включають положення, які захищають інвесторів від змін у законодавстві, що може завадити введенню нових екологічних або соціальних стандартів.
- Екологічні занепокоєння: існують побоювання, що в умовах глобальної конкуренції за інвестиції деякі країни можуть знижувати

екологічні стандарти, щоб привабити іноземних інвесторів. Це може призвести до "змагання до дна" у плані екологічного законодавства.

- Права працівників: міжнародні інвестиційні угоди можуть створювати ситуації, у яких трудові права піддаються тиску або ігноруванню в інтересах залучення інвестицій, особливо в країнах з низьким рівнем трудових стандартів.

Розглянувши роль та вплив міжнародних інвестиційних угод, можна зробити кілька ключових висновків щодо їхнього значення для економічного розвитку країн-учасниць та глобальної економіки загалом.

Перш за все, міжнародні інвестиційні угоди відіграють критичну роль у залученні іноземних інвестицій, створенні нових робочих місць, трансфері технологій та підвищенні продуктивності в країнах-реципієнтах. Вони надають юридичну основу для захисту інвестицій та мінімізації ризиків, що сприяє більшій економічній стабільності та зростанню.

Однак, угоди також стикаються з критикою та викликами. Зокрема, існує занепокоєння щодо їх впливу на суверенітет національних урядів, можливості регулювання в сферах охорони здоров'я, екології та соціального захисту. Крім того, вони можуть сприяти екологічним ризикам та соціальній нерівності, особливо в країнах, що розвиваються.[40]

Також важливим аспектом є виклики, пов'язані з імплементацією та дотриманням угод. Необхідність гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами та умовами угод може бути складним та ресурсоємним процесом, що вимагає значних зусиль з боку урядів.

Завершуючи, міжнародні інвестиційні угоди є двостороннім мечем: вони пропонують значні можливості для економічного розвитку та інтеграції в глобальну економіку, але також вносять ряд ризиків та викликів, які необхідно виважено керувати для досягнення сталого розвитку та загального блага.

Висновки до розділу 1

На підставі проведеного теоретичного дослідження та аналізу різних підходів до визначення дефініцій «міжнародні інвестиції», «інвестиційні угоди» встановлено, що міжнародна інвестиційна діяльність є специфічною формою взаємодії на ринку прямих та портфельних інвестицій між інвесторами та бенефіціарами різних країн. Ця діяльність включає не тільки перерозподіл капіталу, але й трансфер технологій, управлінських практик та інноваційних процесів, що в сукупності сприяє глобальному економічному зростанню та розвитку.

Доведено, що розвиток глобальної економіки на сучасному етапі відбувається здебільшого завдяки різкому зростанню частки міжнародних інвестицій у світовому валовому національному продукті та домінуванню доходів від міжнародної інвестиційної діяльності у структурі сукупних доходів розвинутих країн. Інтенсивний розвиток світового ринку міжнародних інвестицій є характерною ознакою сталого економічного зростання всіх без винятку країн світу.

Встановлено, що основними складовими міжнародної інвестиційної діяльності є безпосередньо інвестиційні дії, які пов'язані з розміщенням капіталу в іноземні активи або з трансформацією фінансових ресурсів в інвестиційний капітал; операційні послуги, які представляють собою послуги інвестиційних інституцій, що забезпечують повноту, цілісність, прибутковість і ліквідність процесу надання інвестиційних послуг, проте не опосередковують прямий рух інвестиційних активів; та супровідні послуги, які не здійснюють безпосередню трансформацію капіталу, але є невід'ємною частиною процесу надання первинних інвестиційних послуг, спрощуючи їх реалізацію або забезпечуючи необхідні умови для їх ефективного виконання.

Визначено, що міжнародні інвестиційні угоди мають потенціал значно впливати на економічний розвиток країн-учасниць, стимулюючи інвестиції, стабільність, зайнятість та технологічне оновлення. Втім, успішність таких

угод залежить від їхньої здатності враховувати інтереси всіх сторін, забезпечуючи справедливий розподіл вигод від інвестиційних процесів.

Виявлено, що міжнародні інвестиційні угоди мають значний вплив на регуляторне середовище країн-учасниць, сприяючи законодавчим і регуляторним змінам, які забезпечують захист інвестицій та сприяють створенню сприятливих умов для міжнародних бізнес-операцій. Ці зміни підвищують правову впевненість, сприяють економічній стабільності та залучають інвестиції, що в кінцевому результаті позитивно впливає на економічний розвиток країн.

Міжнародна інвестиційна діяльність може зіткнутися із критикою, або навіть з конфліктами із державами учасниками інвестиційної діяльності. Для сприяння міжнародної інвестиційної діяльності впроваджуються міжнародні засоби контролю за здійсненням інвестицій, а також функціонують арбітражні органи для вирішення спорів на міжнародному рівні.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

2.1. Динаміка міжнародних інвестицій в економіку України

Для аналізу стану міжнародної інвестиційної діяльності зробимо історичний огляд інвестицій в Україні.

Історія міжнародних інвестицій в Україні починається у ранні 1990-ті роки після здобуття незалежності. Перший значний приплив інвестицій був пов'язаний з приватизацією державних підприємств і входженням на український ринок великих міжнародних компаній, зацікавлених у експлуатації природних ресурсів та розвитку нових ринків. Цей період характеризувався швидкими та іноді хаотичними перетвореннями в економіці, що створювало як можливості, так і виклики для іноземних інвесторів.

Кінець 1990-х і початок 2000-х років ознаменувались поступовим зростанням іноземних інвестицій, стабілізацією економічного клімату і впровадженням сприятливіших умов для бізнесу. Однак, політична нестабільність, зокрема Помаранчева революція та події після неї, внесли корективи в інвестиційний клімат, викликаючи тимчасові спади інвестиційної активності. Так, 2008 рік приніс світову фінансову кризу, яка серйозно вдарила по економіці України, різко знизивши обсяги іноземних інвестицій і зумовивши довгий період економічної рецесії. Відновлення інвестиційної діяльності почалось тільки у другій половині 2010-х, завдяки впровадженню реформ та покращенню інвестиційного законодавства.

З 2014 року, після подій Євромайдану та початку конфлікту на сході країни, Україна знову зіткнулася з викликами у залученні іноземних інвестицій. Незважаючи на це, влада зробила значний акцент на впровадженні економічних реформ, спрямованих на підвищення прозорості, боротьбу з корупцією і створення сприятливих умов для іноземних інвесторів. Це включало поліпшення податкової політики, спрощення процедур реєстрації бізнесу та захист прав інвесторів.

На сьогоднішній день Україна є країною яка знаходиться в стані війни, через це міжнародна інвестиційна діяльність майже цілком спрямована на підтримку України в війні. Через воєнний стан економіка країни працює повільніше і залежить від фінансової підтримки країн партнерів, таких як США та ЄС.

Як ми можемо побачити, стан інвестиційної активності тісно пов'язан з політичною стабільністю та економічними реформами, що є ключовими для забезпечення тривалого інвестиційного росту.

На початок 2024 року, попри триваючий збройний військовий конфлікт з Російською Федерацією, Україна продовжує бути об'єктом інтересу міжнародних інвесторів, особливо у секторах, які можуть сприяти відновленню та модернізації економіки. Інвестиційний клімат в країні залишається викликальним, але реформи та міжнародна підтримка сприяють певній стабілізації.

Розглянемо ключові галузі, що приваблюють інвестиції до Української економіки (Рис. 2.1.)

Рис. 2.1. Головні галузі інвестування в Україні

Джерело: складено автором за [41]

ІТ та технології. Цей сектор продовжує розширюватися, завдяки висококваліфікованим кадрам та відносно низьким витратам на працю порівняно з іншими регіонами Європи. ІТ галузь залучає інвестиції із США, ЄС, і навіть з країн Азії, що бачать український ІТ-ринок як вигідну платформу для аутсорсингу та розробок.

Аграрний сектор. Україна залишається однією з світових аграрних супермогутностей, приваблюючи інвестиції в агротехнології та землеробство. Інвестори з Європи та Арабських країн активно вкладають кошти у виробництво та переробку аграрної продукції.

Відновлювальна енергетика. Зелені проекти, зокрема вітрова, водна та сонячна енергія, набирають обертів завдяки європейським грантам та інвестиціям. Цей сектор приваблює інвесторів з Німеччини, Данії, та інших країн, що вбачають потенціал для розвитку сталої енергетики в Україні.

Країни-інвестори змінилися з часом, особливо після 2014 року. Значний вплив на інвестиційний потік мали політичні та економічні санкції проти Росії. Значні інвестиції в Україну надходять з Європейського Союзу, Сполучених Штатів, Канади, Німеччини та в останні роки зростає інтерес з боку Китаю, який вкладає кошти переважно в інфраструктуру та аграрний сектор. Через інвестиційну діяльність Китаю спостерігається швидка реакція на військову та політичну ситуацію в Україні. Через те що ціни знижуються під час нестабільної економіки, це дає можливість зробити вигідну, але й ризиковану інвестицію в той сектор економіки який зазнає значного росту після завершення війни.

Для оцінки впливу міжнародних інвестицій на економіку України важливо аналізувати кількісні дані, які відображають динаміку інвестицій протягом останніх років. Статистика включає загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (ПІІ) до економіки України, та ПІІ які надходять з України до інших держав. (Рис. 2.2. и Рис. 2.3.).

2022	ПІІ в Україну		ПІІ з України		Сальдо	
I кв.	-470	-946	107	-78	-577	-298.3%
II кв.	260	+730	-26	-133	+286	+149.6%
III кв.	410	+150	78	+104	+332	+16.1%
IV кв.	476	+66	185	+107	+291	-12.3%
за рік	1152		529		+623	

Рис. 2.2. Прямі іноземні інвестиції в Україні в 2022 р. (млн. дол. США)

Джерело: складено Міністерством фінансів України [31]

2023	ПІІ в Україну		ПІІ з України		Сальдо	
I кв.	1181	+705	36	-149	+1145	+293.5%
II кв.	1287	+106	-17	-53	+1304	+13.9%
III кв.	1627	+340	-13	+4	+1640	+25.8%
IV кв.	152	-1475	36	+49	+116	-92.9%
за рік	4247		42		+4205	

Рис. 2.3. Прямі іноземні інвестиції в Україні в 2023 р. (млн. дол. США)

Джерело: складено Міністерством фінансів України [31]

Статистичні данні показують, що надходження прямих іноземних інвестицій не зменшилося і знаходиться на довоєнному стані. Так до економіки України через прямі іноземні інвестиції було направлено 1152 млн. дол. США в 2022 році, та 4247 млн. дол. США в 2023 році. Ці дані вказують на поступове відновлення довіри міжнародних інвесторів до української економіки, хоча інвестиційна активність залишається чутливою до внутрішньополітичних та зовнішніх чинників. Незважаючи на триваючі виклики, існують значні перспективи для зростання в обраних секторах, які можуть стати двигунами довгострокового економічного розвитку України.

Міжнародні інвестиції мають суттєвий вплив на економічне зростання України. Вони допомагають збільшувати обсяги виробництва, покращують технологічну оснащеність галузей, вводять інновації та підвищують загальну продуктивність праці. Завдяки інвестиціям відбувається модернізація промисловості, що є критично важливим для трансформації економіки країни з сировинно-орієнтованої на більш технологічно розвинуту.

Міжнародні інвестиції також мають значний вплив на ринок праці. Вони не тільки створюють нові робочі місця, але й сприяють підвищенню кваліфікації працівників через введення нових технологій та стандартів роботи. Це особливо важливо в таких секторах, як ІТ, відновлювана енергетика та агробізнес, де потреба в кваліфікованих кадрах є особливо високою.[35]

Інвестиції в інфраструктурні проекти, такі як будівництво доріг, енергетичних систем та логістичних центрів, мають велике значення для підтримки сталого економічного розвитку. Вони дозволяють покращувати доступність та ефективність транспортних та енергетичних мереж, що є фундаментальним для приваблення подальших інвестицій та розвитку бізнесу в країні.

Міжнародні інвестиції зміцнюють ключові сектори української економіки, зокрема через капіталовкладення в аграрний сектор, який є одним з традиційно сильних напрямків. Також інвестори активно вкладаються в технологічний та науковий потенціал країни, що сприяє розвитку високотехнологічних індустрій.

Міжнародні інвестиції впливають на соціально-економічне становище населення, забезпечуючи не тільки зайнятість, але й підвищуючи загальний життєвий рівень через зростання доходів. Інвестиції можуть сприяти зменшенню рівня бідності та підвищенню доступу до якісних соціальних послуг, зокрема освіти та охорони здоров'я.

Міжнародні інвестиції мають критичне значення для економічного зростання України, але повна реалізація їхнього потенціалу залежить від забезпечення політичної стабільності, продовження реформ, поліпшення

інвестиційного клімату та вирішення безпекових питань. Направлення зусиль на ці аспекти може забезпечити не тільки залучення нових інвестицій, але й створення умов для сталого економічного розвитку.

2.2. Структурний аналіз іноземних інвестицій в Україні

Україна приваблює іноземні інвестиції з різних країн, серед яких виділяються кілька основних донорів. На основі даних за останні роки, лідерами серед країн-інвесторів в Україну є Нідерланди, Німеччина, Франція, Польща, та Сполучені Штати. Ці країни разом формують значну частку всіх прямих іноземних інвестицій в українську економіку. (Рис. 2.4.)

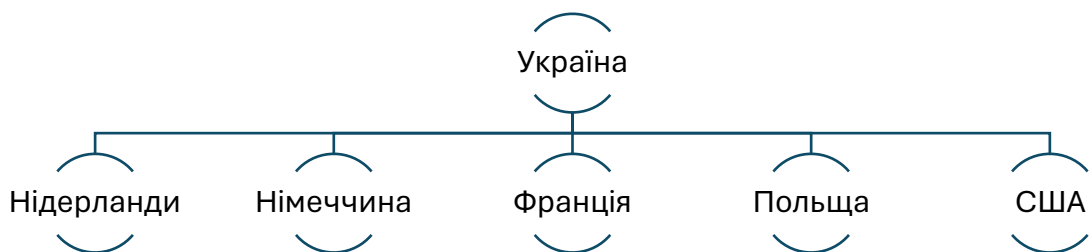

Рис. 2.4. Найбільші країни-інвестори до української економіки

Джерело: складено автором за [23]

Однією з причин значного обсягу інвестицій з Нідерландів є вигідне податкове законодавство та наявність двосторонніх угод між Україною та Нідерландами, які сприяють захисту інвестицій. Також, багато мультинаціональних компаній використовують Нідерланди як юрисдикцію для реінвестування прибутків з метою мінімізації податків.

Тісні економічні та історичні зв'язки між Україною та Німеччиною сприяють високому рівню інвестицій. Німецькі компанії активно інвестують у промисловість та технологічні сектори України, зокрема у виробництво обладнання та автомобілебудування.

Франція акцентує інвестиції в Україну в аграрний сектор та новітні технології. Культурні та економічні зв'язки, а також спільні ініціативи у рамках ЄС, сприяють зміцненню інвестиційних відносин.

Географічна близькість та спільні історичні та культурні корені роблять Польщу одним з ключових інвесторів, особливо у сферах, які межують з Польщею. Польські бізнеси часто вкладають кошти у виробничі, логістичні та сільськогосподарські проекти.

Інвестиції з США часто пов'язані з підтримкою військових та розвитку приватного сектору. Американські компанії зосереджуються на ІТ-секторі, енергетиці та ресурсних технологіях, використовуючи Україну як платформу для розширення на ринки Європи. В останні роки доля американських компаній в Україні значно збільшилася через те що багато приватних компаній було перепродано до американських власників. Також через те що США є найбільшою економікою в світі, вони є і найбільшим постачальником зброї, яка активно використовуються при захисті України. Частина підтримки для України надається в форматі міжнародного кредитування, що також є різновидом міжнародної інвестиції.[5]

Розуміння того, з яких країн та чому надходять інвестиції, дозволяє Україні краще формувати свою інвестиційну політику, а також вибудовувати стратегії для приваблення та використання іноземних капіталів з максимальною вигодою для національної економіки.

Також ми маємо розрізняти іноземні інвестиції до України за секторами економіки в які ці інвестиції спрямовані. Міжнародні інвестиції в Україну нерівномірно розподілені між різними секторами економіки, кожен з яких має свої особливості та привабливість для іноземних інвесторів. Головні сектори інвестування в Україні це інформаційні технології, аграрний сектор, відновлювана енергетика, виробнича галузь та військова галузь. (Рис. 2.5.)

Рис. 2.5. Головні сектори інвестування в Україні

Джерело: складено автором за [33]

ІТ-сектор України є одним з найдинамічніших і високотемпових секторів економіки з високим потенціалом росту. Висококваліфіковані кадри, конкурентні заробітні плати порівняно з іншими країнами Європи, та сильна освітня база роблять Україну атрактивною для інвестицій у розробку програмного забезпечення, аутсорсинг та стартапи у сфері високих технологій. ІТ-сектор України є одним з найбільш динамічних у Європі, з великою кількістю висококваліфікованих фахівців. Іноземні інвестиції сприяють створенню нових робочих місць, збільшенню експорту ІТ-послуг та розвитку інновацій. Компанії зі США, ЄС та Ізраїлю активно інвестують у розробку програмного забезпечення та аутсорсинг, що допомагає підняти рівень технологічної компетенції та міжнародної конкурентоспроможності України.

Аграрний сектор залишається однією з фундаментальних галузей української економіки, приваблюючи інвестиції виробничих та переробних підприємств. Україна є одним зі світових лідерів у виробництві та експорті зернових та олійних культур, що забезпечує стабільний потік інвестицій у цю галузь. Аграрний сектор продовжує бути одним з основних приймачів іноземних інвестицій, які направляються на модернізацію агротехнологій, механізацію виробництва та розширення експортних можливостей. Інвестиції

в аграрний сектор не тільки збільшують продуктивність, але й сприяють впровадженню стандартів сталого землеробства, що є важливим для забезпечення екологічної безпеки та біорізноманіття.

Сектор відновлювальної енергетики в Україні зростає, приваблюючи інвестиції у вітрові та сонячні енергетичні проекти. Європейські інвестиційні фонди та міжнародні фінансові інституції активно підтримують цей напрямок, сприяючи диверсифікації енергетичного балансу країни та зменшенню залежності від традиційних джерел енергії. Інвестиції у відновлювану енергетику допомагають Україні диверсифікувати свої енергетичні джерела та зменшити залежність від імпортованих енергоресурсів. Фінансування з Європи та інших регіонів йде на будівництво сонячних станцій та вітропарків, що також сприяє створенню нових робочих місць та розвитку місцевих спільнот.

Виробничий сектор, зокрема машинобудування та обладнання, також приваблює іноземні інвестиції, особливо в контексті модернізації наявних виробничих потужностей та створення нових високотехнологічних виробництв. Це включає інвестиції в автомобільну промисловість, аерокосмічну галузь та виробництво промислового обладнання. Інвестиції у інфраструктурні проекти, такі як дорожнє будівництво, розвиток портів та логістичних центрів, відіграють ключову роль у підвищенні ефективності національної економіки. Це дозволяє Україні покращувати транспортну доступність та логістичні зв'язки, що є важливим для приваблення нових інвесторів та забезпечення зростання інших галузей економіки.[28]

Оцінка потенціалу різних секторів показує, що іноземні інвестиції критично важливі для їхнього розвитку та модернізації. Привабливість цих секторів зумовлена комбінацією природних ресурсів, кваліфікованих кадрів, інноваційних проектів та підтримки уряду. Збалансований розвиток цих ключових галузей може значно покращити економічну стабільність та стійкість України на міжнародній арені.

Для розуміння динаміки міжнародних інвестицій в Україні важливо проаналізувати, як змінювалась їх структура протягом останніх років. Цей аналіз дозволить виявити ключові зміни в пріоритетах інвесторів та адаптації економіки до світових викликів.

Протягом останнього десятиліття структура іноземних інвестицій в Україні пройшла через значні трансформації. Початок 2010-х років характеризувався акцентом на важку промисловість та природні ресурси, тоді як більш пізні роки демонструють зростаючий інтерес до секторів ІТ, відновлювальної енергетики та сільськогосподарських технологій. Це свідчить про зміщення фокусу від традиційних індустрій до більш інноваційних та екологічно сталих шляхів розвитку.

Світові фінансові кризи, зокрема криза 2008 року та наслідки пандемії COVID-19, істотно вплинули на інвестиційний клімат. Ці події призвели до переосмислення інвестиційних стратегій, зі зменшенням інвестицій у деякі ризиковані або високо залежні від експорту галузі та збільшенням уваги до внутрішнього ринку, цифрових технологій та охорони здоров'я.

Місцеві економічні та політичні події, зокрема анексія Криму та війна на сході України, також істотно вплинули на інвестиційний профіль країни. Ці події спричинили зниження інтересу до інвестицій у великі індустріальні проекти та збільшення уваги до внутрішнього розвитку та децентралізації економічної активності.

Зміни у геополітичній обстановці та інтеграція України з Європейським Союзом відкрили нові можливості для інвестицій, особливо з країн ЄС. Це призвело до зростання інвестицій у технологічні та експортно-орієнтовані галузі, сприяючи більшій інтеграції української економіки в європейський та глобальний ринки.

Динаміка змін у структурі іноземних інвестицій в Україні відображає адаптацію країни до глобальних економічних тенденцій та місцевих викликів. Розуміння цих змін є ключовим для формулювання ефективних стратегій

залучення іноземних інвестицій, які відповідають потребам української економіки та сприяють її сталому розвитку.

Міжнародні інвестиції мають вирішальне значення для розвитку ключових галузей української економіки. Інвестиції не тільки стимулюють прямі економічні показники, такі як зростання ВВП і зайнятість, але й сприяють більш глибоким структурним змінам, підвищуючи загальну конкурентоспроможність та стійкість економіки України.

2.3. Проблеми та бар'єри інвестиційної діяльності в Україні

Ця частина нашого дослідження має на меті глибоко проаналізувати та виявити основні проблеми і перешкоди, які стримують інвестиційну активність в Україні. Розгляд цих аспектів дозволить краще зрозуміти виклики, з якими стикаються як вітчизняні, так і міжнародні інвестори, та розробити можливі шляхи їх подолання.

Перший бар'єр міжнародної інвестиційної діяльності це економічні коливання. Економічна нестабільність, яка включає інфляцію, валютну нестійкість та економічні спади, відіграє критичну роль у впливі на інвестиційні рішення. Висока інфляція та нестабільність національної валюти знижують купівельну спроможність та збільшують ризики для іноземних інвесторів, оскільки це зменшує вартість можливого прибутку та збільшує вартість капіталу. Економічні кризи, такі як криза 2014 року та криза внаслідок пандемії COVID-19, показали, як глибокі спади можуть швидко змінювати інвестиційний ландшафт, призводячи до масового відтоку капіталу та скорочення іноземних інвестицій [9].

Наступний бар'єр для залучення міжнародних інвестицій в Україні це політична нестабільність. Політична нестабільність в Україні значно ускладнює залучення іноземних інвестицій та потребує постійної уваги та ефективного реагування з боку уряду. Для покращення інвестиційного клімату необхідно зосередитися на стабілізації політичної ситуації, забезпеченні

макроекономічної стабільності та формуванні передбачуваної державної політики, що дозволить знизити ризики для іноземних інвесторів і стимулювати довгострокові інвестиції в українську економіку.

Ще одним чинником, що відштовхує багато інвестиційних потоків це корупція та бюрократія. Корупція залишається однією з найсерйозніших перешкод на шляху інвестиційної активності в Україні. Її вплив відчувається у багатьох аспектах економічного життя, особливо у сферах, де необхідне взаємодія з державними структурами. Розглянемо найвідоміші аспекти: державні закупівлі та процес ліцензування. Корупція в державних закупівлях може призвести до того, що контракти отримують компанії, які пропонують не найкращі умови, але мають «правильні» зв'язки. Це підриває конкуренцію та ефективність використання державних ресурсів, знижуючи якість реалізованих проектів. Процес отримання необхідних ліцензій та дозволів часто ускладнений нечіткими нормами та можливістю вимагання хабарів, що створює додаткові бар'єри для бізнесу та зменшує інтерес інвесторів до входження в ринок. Але Україна після 2014 року зробила багато вдалих реформ які націлені на боротьбу з корупцією. Так були впроваджені такі органи по боротьбі із корупцією: національне антикорупційне бюро України, національне агентство з питань запобігання корупції, спеціалізована антикорупційна прокуратура, вищий антикорупційний суд України, система моніторингу державних закупівель Prozorro та інші.

Бюрократія та складність адміністративних процедур також значно впливають на інвестиційне середовище в Україні. Тривалість та складність процедур можуть значно затягувати процеси запуску та реалізації інвестиційних проектів. Довгі та непередбачувані процеси реєстрації бізнесу, отримання будівельних дозволів, реєстрації власності та інші адміністративні процедури можуть суттєво затримувати проекти, збільшуючи їх вартість та знижуючи загальну рентабельність інвестицій. Складність і непрозорість процесів може вимагати додаткових витрат на юридичний супровід та

консультації, що також зменшує атрактивність України як інвестиційної дестинації [26].

Корупція та бюрократія серйозно ускладнюють інвестиційний ландшафт в Україні. Для поліпшення ситуації необхідні рішучі кроки уряду з боротьби з корупцією, реформування державних служб, спрощення процедур та підвищення прозорості адміністративних процесів. Зменшення корупції та бюрократії може значно підсилити інвестиційну привабливість країни, стимулюючи економічне зростання та залучаючи більше іноземних інвестицій.

Однією з ключових перешкод для інвесторів в Україні є недоліки в законодавстві, які стосуються інвестиційної діяльності. Ці недоліки створюють юридичну невизначеність та підривають довіру інвесторів.

Неадекватний захист прав власності є значною проблемою. Це включає складнощі з реєстрацією власності, випадки рейдерства, та відсутність ефективних правових механізмів для захисту власників від незаконного втручання. Недосконалість законодавства в цій сфері може призвести до втрати активів без можливості їх відновлення через суд. Вирішення інвестиційних спорів також залишається проблемою через неефективність судової системи та тривалість судових процесів. Нерідко рішення судів не виконуються, що знижує мотивацію до здійснення інвестицій.

Часті зміни законодавства створюють додаткові виклики для інвестиційного середовища, оскільки інвесторам важко планувати свою діяльність у невизначеному правовому полі. Зміни в законодавстві, особливо коли вони відбуваються раптово та без глибокого обговорення з бізнес-спільнотою, підривають правову визначеність. Це може відлякувати інвесторів, які потребують стабільності для довгострокових інвестицій. Нестабільне законодавство може знижувати інвестиційну привабливість України, оскільки інвестори часто вважають правову невизначеність одним з ключових ризиків, що перешкоджає інвестиціям в економіку країни.

Вдосконалення законодавчої бази є критично важливим для покращення інвестиційного клімату в Україні. Необхідно зосередитись на забезпеченні

більшої правової визначеності, ефективному захисті прав власності, та гарантуванні швидкого та справедливого вирішення інвестиційних спорів. Зусилля в цьому напрямку можуть значно підвищити довіру інвесторів та сприяти залученню більшого обсягу міжнародних інвестицій.

Ще однією з ключових перешкод для розвитку бізнесу в Україні є обмежений доступ до фінансування. Ця проблема особливо важлива для малих та середніх підприємств, які часто стикаються з високими фінансовими бар'єрами.

Кредитування в Україні супроводжується високими відсотковими ставками, що робить боргове фінансування менш доступним для бізнесу. Високі ставки збільшують вартість капіталу та зменшують потенційну рентабельність інвестиційних проектів. Банки часто встановлюють строгі критерії для кредитування, які не всі компанії можуть виконати. Це включає вимоги до застави, історії кредитування, та обороту компанії. Політична та економічна нестабільність збільшує ризики неповернення інвестицій, що змушує кредиторів бути обережнішими при видачі кредитів [30].

Фінансові інституції відіграють ключову роль у забезпеченні доступу до капіталу для бізнесу, але в Україні їхній вплив має свої особливості. Активність українських банків у сфері кредитування бізнесу часто стримується високим рівнем неповернених кредитів, що спонукає банки до більш консервативної політики. Також існує питання недостатньої кількості довгострокових кредитних продуктів, необхідних для фінансування довгострокових інвестиційних проектів. Хоча роль небанківських фінансових інституцій, таких як інвестиційні фонди та лізингові компанії, поступово зростає, їхній потенціал у фінансуванні проектів ще не повністю реалізований через регуляторні обмеження та обмежену діяльність на ринку.

Розвиток ефективної фінансової системи, здатної задовольняти потреби бізнесу в капіталі, є критично важливим для покращення інвестиційного клімату в Україні. Покращення банківського регулювання, розвиток небанківських фінансових інституцій, та стимулювання доступу до кредитів

можуть значно сприяти залученню та ефективному використанню іноземних інвестицій.

Також становить серйозний виклик для залучення інвестицій в Україну нестача кваліфікованих працівників у певних ключових галузях. Наявність висококваліфікованих фахівців є однією з основних умов для успішного розвитку інноваційних та високотехнологічних галузей. Дефіцит кваліфікованих кадрів ускладнює розвиток таких секторів як ІТ, інженерія, фармацевтика, та інші наукомісткі галузі. Це може стримувати зовнішні інвестиції, оскільки інвестори часто шукають регіони з наявністю висококласних спеціалістів, здатних швидко і ефективно реалізовувати інноваційні проекти.

Велика міграція кваліфікованих працівників за кордон також впливає на інвестиційний потенціал України. Висока мобільність талантів, особливо в умовах глобалізації, створює додаткові виклики для внутрішнього ринку праці. Відтік кваліфікованих кадрів часто обумовлений бажанням знайти кращі можливості для життя та кар'єрного зростання, вищі заробітні плати та кращі умови життя. Країни з вищими стандартами життя та розвиненими економіками приваблюють українських фахівців, що залишає вітчизняні компанії без необхідних ресурсів для розвитку. Відтік талантів знижує кількість доступних фахівців для місцевих та іноземних компаній, що може стримувати інвестиції в дослідження та розвиток, а також у нові технологічні проекти. Це може призвести до зменшення конкурентоспроможності країни на міжнародній арені [37].

Проблема відсутності кваліфікованих кадрів та висока міграція фахівців вимагають негайних дій з боку держави та освітніх інституцій. Поліпшення умов праці, збільшення інвестицій у вищу освіту, зокрема у технічні та наукові спеціальності, та створення стимулів для повернення кваліфікованих спеціалістів необхідні для підвищення інвестиційної привабливості України і підтримки сталого економічного розвитку.

Висновки до розділу 2

У розділі 2 досліджено ключові зміни в структурі зовнішньої торгівлі України за останнє десятиліття, зокрема, значне зростання ролі країн Європейського Союзу як основних торговельних партнерів. Це трансформація стала можливою завдяки підписанню Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також введенню поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ПВЗВТ), що сприяло інтенсифікації економічних відносин та зміцненню торговельних зв'язків з європейськими країнами.

Аналіз динаміки міжнародних інвестицій показав, що попри численні виклики, Україна залишається привабливим ринком для іноземних інвесторів. Зростання інвестицій відбувається завдяки поліпшенню інвестиційного клімату та реалізації реформ. Особливий акцент робиться на секторах ІТ, агропромисловості та відновлювальної енергетики, які приваблюють значні капіталовкладення з-за кордону.

Було з'ясовано, що головні країни інвестори до Української економіки це країни Європейського Союзу, Сполучені Штати, Канада, та в останні роки зростає інтерес з боку Китаю.

Структурний аналіз іноземних інвестицій підкреслив зміщення інвестиційних потоків у напрямку високотехнологічних та експортно-орієнтованих галузей. Це сприяє диверсифікації економіки та збільшенню її конкурентоспроможності. Європейські країни продовжують бути основними інвесторами, що підкріплюється політичними та економічними зв'язками через Угоду про асоціацію з ЄС.

В процесі дослідження стало відомо, що навіть в стані війни Україна отримує мільярдні прямі іноземні інвестиції. Це говорить про те що Україна є перспективним об'єктом інвестування і коли настане період економічного зростання то економіка України зможе надати набагато вищі показники ніж інші країни СНД. Міжнародні інвестиції мають комплексний вплив на економіку України, стимулюючи її зростання, розвиток інфраструктури,

зміцнення ключових секторів та покращення соціально-економічного становища населення. Ці інвестиції є важливим фактором у відновленні та модернізації економіки, особливо у контексті поточних викликів та триваючого конфлікту.

Було досліджено ряд існуючих проблем та бар'єрів для міжнародного інвестування. Головними перешкодами для залучення іноземних інвестицій є політична та економічна нестабільність, корупція та бюрократія, недоліки законодавчої бази, обмежений доступ до фінансування та мала кількість кваліфікованих кадрів.

Розділ 2 підкреслює, що, незважаючи на прогрес у залученні іноземних інвестицій та розвитку ключових секторів, Україні необхідно продовжувати реформи для подолання існуючих викликів. Забезпечення стабільності, покращення законодавства, боротьба з корупцією та поліпшення інвестиційного клімату мають стати пріоритетами для забезпечення стійкого економічного росту та привабливості країни для міжнародних інвесторів.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

3.1. Основні напрямки політики приваблення інвестицій

Найголовніший шлях для покращення стану інвестиційної привабливості це покращення правового поля, а саме – реформування законодавства. Створення чіткого, передбачуваного та прозорого інвестиційного середовища є критично важливим для залучення іноземних інвестицій в Україну. Реформування законодавства має включати наступні ключові аспекти: кодифікація та уніфікація законів, прозорість законодавчого процесу, оптимізація офіційних процедур. (Рис. 3.1.)

Рис. 3.1. Головні напрямки реформування законодавства

Джерело: складено автором за [6]

Необхідно зменшення кількості законодавчих актів і постанов, що регулюють інвестиційну діяльність, з метою уникнення правових колізій та подвійного тлумачення законодавчих норм. Забезпечення широкого обговорення всіх законопроектів, що стосуються інвестицій, із залученням представників бізнесу, експертів та громадськості, щоб закони враховували інтереси всіх сторін. Спростити процедури отримання дозволів, ліцензій та

реєстрацій, використовуючи цифрові технології для мінімізації втручання чиновників і зниження корупційних ризиків.

Ефективний захист прав власності та інтелектуальної власності є фундаментальним для інвесторів, оскільки вони потребують гарантій, що їх інвестиції будуть захищені від незаконного втручання. Необхідно переглянути існуючі закони з метою усунення будь-яких невизначеностей, що можуть призвести до спорів щодо власності. Важливо встановити чіткі правила реєстрації власності, визнання та захисту прав власників. Необхідно створення ефективної системи захисту прав на інтелектуальну власність, включаючи патенти, авторські права, та торгові марки. Підвищити ефективність правоохоронних органів у боротьбі з порушеннями прав інтелектуальної власності. Гармонізувати українське законодавства з міжнародними стандартами, що сприятиме міжнародному визнанню та захисту прав українських власників за кордоном.

Ці кроки допоможуть Україні не тільки підвищити свою інвестиційну привабливість, але й забезпечити стабільне правове середовище, що є основою для сталого економічного розвитку.

Ще одним з ефективних методів стимулювання інвестицій є впровадження податкових пільг, особливо у сферах, які вимагають великих капіталовкладень та інновацій. Це включає: податкові кредити, зниження податку на прибуток, пільги на амортизацію. Надання податкових кредитів інвесторам, які вкладають кошти в наукові дослідження та розробки, може значно знизити їх податкове навантаження і стимулювати впровадження нових технологій. Тимчасове зниження або повне звільнення від податку на прибуток для нових інвестиційних проектів у високотехнологічних галузях сприятиме зростанню інвестицій в ці сектори. Введення прискореної амортизації для інвестицій в обладнання та технології дозволить компаніям швидше окупити свої інвестиції через податкові вигоди [39].

Також можуть бути впроваджені спеціальні економічні зони (СЕЗ). СЕЗ можуть стати місцями, де інвесторам надаються особливі умови для ведення

бізнесу. Вони можуть включати: надання періоду, протягом якого новостворені компанії у СЕЗ звільняються від деяких або всіх місцевих податків, що допомагає зменшити первинні витрати на запуск бізнесу; звільнення від митних зборів на імпорт обладнання, сировини або компонентів, які використовуються для виробництва, може знизити витрати та зробити виробництво більш конкурентоспроможним; забезпечення спрощеного регуляторного середовища у СЕЗ для швидшого здійснення бізнес-операцій та зменшення бюрократичних процедур.

Ці фінансові стимули мають потенціал значно покращити інвестиційне середовище в Україні, зробивши її більш привабливою для внутрішніх та зовнішніх інвесторів. Вони сприятимуть залученню капіталу в критично важливі для розвитку країни сектори, що в кінцевому підсумку сприятиме економічному зростанню та технологічному прогресу.

Також фундаментальним для залучення інвестицій та підтримки сталого економічного розвитку є поліпшення інфраструктури. Інвестиції у розвиток транспортної та інформаційної інфраструктури допоможуть Україні забезпечити кращий зв'язок і доступ до внутрішніх та зовнішніх ринків, що є важливим для ефективної торгівлі та оперативного взаємодії бізнесу.

Зміцнення транспортної інфраструктури, включаючи дороги, мости, порти та залізниці, не лише сприятиме більш швидкому та ефективному переміщенню товарів, але й підвищить інвестиційну привабливість регіонів, знижуючи логістичні витрати та час доставки. Також критично важливим є розвиток аеропортів та повітряних шляхів, що забезпечуватиме більшу інтеграцію України в глобальні логістичні мережі [27].

Щодо інформаційної інфраструктури, розвиток широкопasmового інтернету та інших цифрових комунікаційних технологій відіграє ключову роль у забезпеченні доступу до цифрових ресурсів, необхідних для сучасного бізнесу. Особливо це стосується віддалених та сільських районів, де інвестиції в інтернет-інфраструктуру можуть допомогти місцевому бізнесу інтегруватися

в національну та міжнародну економіку, відкриваючи нові можливості для зростання.

Підтримка розвитку місцевої інфраструктури також має важливе значення. Це включає удосконалення комунальних послуг, енергетичної інфраструктури та водопостачання, що зробить регіони більш привабливими для життя та бізнесу. Залучення інвестицій в регіони допоможе збалансувати розвиток країни, зменшуючи перевантаженість великих міст та стимулюючи економічне зростання за їх межами.

Таким чином, поліпшення інфраструктури є значним для досягнення економічної стійкості та привабливості України, забезпечуючи фундамент для подальшого розвитку та інтеграції країни в світову економіку.

Ще одною важливою складовою стратегії залучення інвестицій є розвиток людського капіталу, оскільки кваліфікована робоча сила є ключовим ресурсом для будь-якої інноваційної та високотехнологічної індустрії. В Україні потреба в освітніх програмах, які б відповідали потребам сучасного ринку праці та інвестиційному попиту, є особливо актуальною.

Україна може залучити інвестиції шляхом впровадження таргетованих програм підготовки та перепідготовки робочої сили, спрямованих на розвиток вмінь, необхідних для високоприбуткових і високозатребуваних галузей. Такі програми повинні зосереджуватися на навчанні спеціалістів у галузях, де існує дефіцит кваліфікації, наприклад, у ІТ, інженерії, наукових дослідженнях, а також відновлювальній енергетиці, а також розвитку «м'яких» навичок, таких як командна робота, критичне мислення, і адаптація до швидкозмінних умов роботи, які є необхідними для успішної кар'єри у сучасному світі.

Партнерство з вищими навчальними закладами є іншим важливим кроком у розвитку людського капіталу. Створення спеціалізованих курсів та програм, орієнтованих на потреби індустрії, може значно підвищити якість освіти та забезпечити індустрію кваліфікованими працівниками. Таке партнерство може включати розробку спільних програм, які поєднують теоретичні знання з практичними навичками, необхідними для конкретних

секторів, або створення інноваційних лабораторій та дослідницьких центрів на базі університетів, що дозволить студентам здобувати реальний досвід роботи над актуальними проектами і в той же час сприятиме розробці нових технологій та рішень [34].

Інвестиції у розвиток людського капіталу не тільки покращать інвестиційну привабливість України, але й забезпечать довгостроковий розвиток економіки, зроблять її більш конкурентоспроможною та готовою до викликів майбутнього.

Наступним важливим напрямком для підвищення конкурентоспроможності національної економіки та залучення іноземних інвестицій є стимулювання інновацій та досліджень. Розвиток технологічного сектору і підтримка інновацій можуть значно прискорити економічний ріст і модернізацію України.

Наукові дослідження та розробки лежать в основі технологічного прогресу та інновацій. Вкладення в наукові дослідження та розробки сприяє створенню нових продуктів, процесів та технологій, що можуть радикально змінити промисловість і підвищити продуктивність. Важливими заходами для підтримки наукових дослідження та розробки є:

- 1) Фінансування досліджень: забезпечення державного і приватного фінансування наукових досліджень, зокрема через гранти, субсидії та податкові пільги для наукових інституцій та вищих навчальних закладів.
- 2) Співпраця з університетами: поглиблення взаємодії між університетами, науковими інституціями та промисловим сектором для комерціалізації наукових розробок та впровадження їх на ринок.
- 3) Міжнародне співробітництво: залучення міжнародних дослідницьких центрів та корпорацій до спільних дослідницьких проектів, що збагачує дослідницький потенціал та відкриває доступ до світових наукових мереж [36].

Впровадивши поліпшення усіх наведених вище аспектів Україна значно покращить свій інвестиційний стан та зможе залучити більше компаній та держав-інвесторів.

3.2. Розробка стратегії інвестиційної привабливості України

Україна як велика держава з багато мільярдними бюджетом і великою кількістю населення повинна мати план щодо подальшого покращення інвестиційної привабливості. Приклад такого плану ми розробимо спираючись на дослідження проведені при написанні перших двох розділів. (Рис. 3.2.)

Рис. 3.2. Приклад плану поліпшення інвестиційної привабливості

Джерело: складено автором за [25]

Важливим кроком у формуванні стратегії приваблення інвестицій є детальний аналіз існуючих умов для інвесторів в Україні. Це включає всебічне оцінювання наступних аспектів:

- Економічний клімат: аналіз макроекономічних показників, таких як ВВП, рівень інфляції, валютна стабільність, і ринкові тенденції. Це допоможе визначити економічні фактори, які можуть приваблювати або відштовхувати інвесторів.
- Політична стабільність: оцінка стабільності урядових інституцій, наявності політичних ризиків, таких як конфлікти або непередбачувані законодавчі зміни, що можуть вплинути на інвестиційне середовище.
- Рівень корупції: визначення міри корупції, особливо в контексті бізнесу та інвестицій, та її вплив на інвестиційні рішення. Аналіз реформ і заходів, що вживаються для боротьби з корупцією.
- Існуюча інфраструктура: огляд стану транспортної, телекомунікаційної, енергетичної та соціальної інфраструктури. Інфраструктура є ключовим чинником, що впливає на оперативні витрати інвесторів та ефективність їхніх операцій в країні.

Для вдосконалення власної стратегії важливо вивчити досвід інших країн, які ефективно вирішили проблеми, схожі на ті, що існують в Україні. Дослідження конкретних прикладів країн, які змогли залучити значні іноземні інвестиції через реформування податкової системи, поліпшення інфраструктури, або зниження корупції. Визначення можливостей для адаптації і впровадження в Україні найбільш ефективних міжнародних практик і політик, що сприяли покращенню інвестиційного клімату.

Цей аналіз дозволить не лише краще розуміти поточну ситуацію в Україні, але й визначити реалістичні і цілеспрямовані напрями для реформ, що сприятимуть залученню інвестицій та підвищенню загальної привабливості країни для іноземних інвесторів.

Наступний крок це створення цілісної стратегії для залучення інвестицій та стимулювання сталого розвитку України, яка би враховувала різні аспекти сучасної економіки і суспільства. Ця стратегія має об'єднувати в собі політичні реформи, економічні інновації, соціальні програми та технологічні ініціативи. Політичні реформи мають бути спрямовані на зміцнення державних інституцій, підвищення прозорості урядових дій і боротьба з корупцією для створення стабільного політичного середовища, що є ключовим для інвесторів. Мають бути запроваджені економічні стимули, які б сприяли інвестиціям, зокрема, через податкові пільги, фінансові інструменти для підтримки стартапів та малого та середнього бізнесу. Необхідно провести підвищення життєвого рівня, освітніх та здоров'ячих ініціатив, що сприяють розвитку людського капіталу, готового задовольняти потреби сучасного ринку праці [8].

Для залучення інвестицій у високопріоритетні галузі, такі як ІТ, зелена енергетика, і високотехнологічне виробництво, необхідно розробити та впровадити спеціалізовані програми:

- 1) Створення технологічних парків, надання податкових стимулів для ІТ компаній, організація спеціалізованих навчальних курсів для підготовки кадрів, які зможуть працювати у цій сфері.
- 2) Розробка програм підтримки для компаній, що впроваджують проекти з використанням відновлюваних джерел енергії, включаючи субсидії, зниження податків на обладнання та матеріали, що сприяють зеленій енергетиці.
- 3) Стимулювання розвитку галузей, які виробляють високотехнологічну продукцію, через спеціальні економічні зони з пільговими умовами, державні гарантії для інвесторів та сприяння збуту продукції через державні та міжнародні канали.

Поліпшення інституційної підтримки є ще одним з ключових факторів у створенні надійного інвестиційного клімату в Україні. Для цього необхідно

зосередитися на удосконаленні роботи державних інституцій, що відповідають за регулювання інвестиційної діяльності. Важливим аспектом є забезпечення прозорості та ефективності їхньої роботи, що може включати впровадження сучасних ІТ-рішень для оптимізації процесів, покращення комунікації з інвесторами та створення ясних та зрозумілих процедур, які зменшують бюрократичні бар'єри і час, необхідний для отримання різного роду дозволів та ліцензій.

Крім того, важливо ввести ефективні механізми для швидкого вирішення інвестиційних спорів, що є критично важливим для захисту прав інвесторів. Це може включати створення спеціалізованих судових і арбітражних інстанцій, які будуть спеціально підготовлені для розгляду інвестиційних справ. Наявність чітко визначених правил і швидкий доступ до справедливих судочинства підвищує довіру інвесторів і сприяє більшій юридичній визначеності [19].

Для підвищення міжнародного іміджу України як привабливого напрямку для інвестицій важливо використовувати комплексні маркетингові стратегії. Це може включати розробку та реалізацію маркетингових кампаній, які акцентують увагу на ключових перевагах України, таких як стратегічне географічне розташування, кваліфікована робоча сила, багаті природні ресурси, а також сприятливі умови для бізнесу, що вже були впроваджені завдяки реформам.

Використання дипломатичних каналів та активна участь у міжнародних економічних форумах є критично важливими для презентації інвестиційних можливостей України на світовій арені. Це не тільки допомагає підвищити обізнаність про Україну як про інвестиційний напрямок, але й створює можливості для налагодження прямих контактів з потенційними інвесторами та міжнародними партнерами. Представлення України на таких заходах має бути добре підготовлено, з чіткими повідомленнями і професійно розробленими матеріалами, які висвітлюють інвестиційний потенціал країни.

Ці заходи, при повноцінному плануванні та реалізації, допоможуть покращити інвестиційний імідж України, привернути увагу міжнародних інвесторів і сприяти залученню іноземних інвестицій, що, у свою чергу, підтримає економічне зростання і соціальний прогрес країни.

Співпраця з міжнародними партнерами є важливою складовою стратегії залучення іноземних інвестицій та покращення інвестиційного клімату в Україні. Ефективне взаємодіяння з міжнародними фінансовими організаціями та іноземними урядами дозволяє реалізовувати спільні проекти, які приносять взаємну користь та сприяють економічному розвитку.

Розробка спільних інвестиційних проектів відкриває доступ до нових фінансових ресурсів, технологій та управлінських навичок, які можуть бути використані для реалізації масштабних інфраструктурних та технологічних проектів. Ці проекти не тільки покращують економічну інфраструктуру, але й створюють нові робочі місця, підвищують рівень технологічного розвитку країни та забезпечують навчання місцевих кадрів.

Залучення іноземних експертів для обміну досвідом і найкращими практиками в сфері інвестиційного менеджменту є ще одним ключовим аспектом цієї стратегії. Ці експерти можуть надати українським фахівцям цінні знання та навички в областях, де Україна може мати дефіцити, такі як фінансове планування, управління ризиками, організація виробництва, маркетинг та багато іншого. Така співпраця може стати каталізатором для імплементації передових світових практик та технологій в українські компанії та державні структури [32].

Впровадження таких ініціатив може значно підвищити міжнародну довіру до України як до надійного інвестиційного партнера, стимулювати економічний розвиток та сприяти інтеграції країни в глобальну економіку.

3.3. Механізми підтримки та стимулювання іноземних інвестицій

У цій главі будуть розглянути різноманітні інструменти та політики, які Україна може застосувати для підтримки та стимулювання іноземних інвестицій. Це включає в себе як вдосконалення існуючих механізмів, так і запровадження нових ініціатив.

Фінансові стимули відіграють важливу роль у залученні та підтримці іноземних інвестицій. Ці інструменти можуть значно знижувати початкові витрати для інвесторів та покращувати економічну ефективність їхніх проектів в Україні. Розглянемо детальніше деякі з цих інструментів:

Податкові кредити є однією з найпопулярніших форм підтримки, які дозволяють інвесторам зменшити суму податку, що сплачується на прибуток. Це особливо ефективно для нових компаній та проектів, які потребують значних капіталовкладень на початкових етапах розвитку, забезпечуючи їм можливість реінвестування зекономлених коштів у розвиток бізнесу.

Гранти — це невідплатні кошти, які можуть бути надані інвесторам урядом або міжнародними організаціями. Гранти часто використовуються для фінансування конкретних дослідницьких або розвиткових проектів, які мають важливе соціальне або економічне значення, наприклад, у сферах екології, освіти, здоров'я та інновацій.[10]

Субсидії надаються для підтримки певних галузей або діяльностей, що вважаються пріоритетними для національної економіки. Субсидії можуть покривати частину витрат на виробництво, знижуючи виробничі витрати і дозволяючи компаніям конкурувати на ринку на більш вигідних умовах.

Інвестиційні бонуси можуть бути запропоновані інвесторам як частина пакету стимулів, що включає додаткові вигоди за здійснення інвестицій, які перевищують певний поріг або вкладені в ключові проекти, такі як інфраструктурні будівництва або великі промислові підприємства.

Ці фінансові інструменти створюють стимули для інвесторів, спрямовуючи капітал у важливі для економіки сектори, тим самим

підтримуючи довгостроковий розвиток країни і створення робочих місць. Наявність таких стимулів робить Україну більш привабливою для зарубіжних інвесторів, які шукають стабільне та вигідне середовище для розвитку своїх проектів.

Для забезпечення довіри інвесторів та створення сприятливих умов для їх діяльності в Україні, одним із ключових аспектів є розробка та впровадження програм гарантування інвестицій, що враховують різні ризики, з якими можуть зіткнутися інвестори. Ці програми включають забезпечення захисту від непередбачуваних обставин, що можуть негативно вплинути на інвестиційні проекти [24].

Гарантії інвестицій відіграють важливу роль у мінімізації впливу політичних ризиків. Україна може пропонувати гарантії від експропріації, націоналізації, а також інших урядових дій, які можуть позбавити інвесторів контролю над їхніми активами або значно зменшити їхню вартість. Це забезпечує інвесторам впевненість, що їхні інвестиції захищені на державному рівні від політичної невизначеності.

Страхування ризиків є іншим важливим інструментом, який дозволяє інвесторам захиститися від економічних ризиків, включаючи валютні коливання, фінансові кризи або невиконання контрактних зобов'язань третіми сторонами. Страхові програми можуть бути розроблені таким чином, що вони покривають потенційні збитки або недоотримані прибутки, забезпечуючи компенсацію в разі реалізації ризиків [21].

Впровадження цих механізмів не тільки підвищує привабливість України як інвестиційної країни, але й сприяє більшій стабільності та зростанню економіки шляхом привертання стабільних, довгострокових інвестицій. Це, у свою чергу, стимулює розвиток бізнесу, підвищує зайнятість та веде до загального покращення економічного добробуту в країні.

Ще одним з ключових аспектів залучення іноземних інвестицій є наявність стабільної та прозорої правової системи, яка забезпечує ефективний захист прав інвесторів. У цьому контексті Україна має зосередитись на

удосконаленні юридичних рамок для створення сприятливих умов для іноземного капіталу.

Захист інвестицій є фундаментальним елементом правової підтримки. Це включає розробку та впровадження законодавчих актів, які гарантують недоторканність інвестицій від несправедливих урядових втручань, таких як конфіскація або експропріація без справедливої компенсації. Також важливо забезпечити, що інвестори мають доступ до незалежних судових органів для захисту своїх прав у разі порушення.

Спрощення процедур є необхідним для зменшення бюрократії та поліпшення інвестиційного клімату. Це включає оптимізацію процесу реєстрації бізнесу, який має бути чітким, швидким та з мінімальними витратами. Наприклад, запровадження "єдиного вікна" для здійснення всіх необхідних процедур може значно спростити процес започаткування бізнесу в країні [18].

Вирішення спорів є критично важливим для забезпечення правової впевненості інвесторів. Необхідно створити ефективні та швидкі механізми для вирішення комерційних спорів, включаючи спеціалізовані арбітражні суди або медіаційні центри, які можуть пропонувати альтернативні способи вирішення конфліктів без звернення до довготривалих судових розглядів.

Отримання дозволів також має бути максимально спрощеним. Уряд має працювати над зниженням кількості необхідних дозволів та ліцензій для ведення бізнесу, а також забезпечувати можливість їх отримання через електронні сервіси, знижуючи тим самим час та витрати для бізнесу.

Розвиток інфраструктури є одним із факторів, що підвищує привабливість країни для іноземних інвесторів. Інвестиції в інфраструктурні проекти не тільки покращують якість життя громадян, але й сприяють створенню сприятливих умов для бізнесу, зокрема щодо логістики та виробництва. Вкладення в дороги, мости, порти, аеропорти та залізниці дозволяють забезпечити більшу мобільність товарів та людей, що є критично важливим для ефективності комерційної діяльності [12].

У контексті України, країна має унікальне географічне розташування, яке може сприяти її перетворенню на важливий логістичний хаб між Європою та Азією. Розвиток транспортної інфраструктури, такий як вдосконалення автошляхів, залізничних мереж та портових споруд, може значно збільшити транзитні потоки через Україну, залучаючи інвестиції в сектор транспорту та логістики.

Крім транспортної інфраструктури, розвиток енергетичної та інформаційної інфраструктури також відіграє ключову роль. Забезпечення стабільного енергопостачання та доступу до високошвидкісного інтернету є необхідними умовами для розвитку сучасного бізнесу, особливо в таких сферах, як ІТ та високотехнологічне виробництво. Інвестиції в ці сектори можуть привести до технологічного розвитку, підвищення продуктивності та створення нових робочих місць.

Міжнародне партнерство та співпраця є важливими елементами стратегії залучення інвестицій та зовнішньоекономічної політики України. Інтеграція з міжнародними організаціями та активна участь у міжнародних інвестиційних договорах можуть значно підвищити репутацію країни на світовій арені, сприяти покращенню умов торгівлі та залученню інвестицій [20].

Інтеграція з міжнародними організаціями забезпечує Україні доступ до глобальних ресурсів, знань та мереж, що є важливим для розбудови економічного потенціалу країни. Це включає участь у програмах, які фінансуються міжнародними фінансовими інститутами, такими як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції та розвитку. Така співпраця не тільки допомагає залучати фінансові ресурси, але й підтримує Україну в імплементації необхідних реформ, підвищенні прозорості та ефективності управління.

Участь у багатосторонніх інвестиційних договорах є критичною для забезпечення захисту інвестицій та створення рівних конкурентних умов для усіх інвесторів. Це включає угоди про вільну торгівлю та захист інвестицій, які

сприяють економічній інтеграції з іншими країнами та регіонами. Такі угоди знижують торгові бар'єри, спрощують митні процедури, забезпечують правовий захист інвестицій і допомагають уникнути подвійного оподаткування, що робить Україну більш привабливою для зарубіжних інвесторів.

Створення сприятливого міжнародного іміджу через активну участь в міжнародних організаціях та ініціативах також важливе для зміцнення довіри до країни як надійного партнера. Це сприяє залученню не тільки інвестицій, але й відкриває двері для більш широкої міжнародної співпраці в наукових, технологічних, культурних та освітніх проектах [38].

Освітні та інформаційні кампанії є важливим інструментом у стратегії залучення інвестицій, адже вони спрямовані на підвищення обізнаності потенційних інвесторів про можливості та переваги інвестування в Україну. Ці кампанії можуть бути реалізовані через різноманітні платформи та формати, що дозволяє досягти широкої аудиторії та вплинути на важливі цільові групи.

Інформаційні сесії є одним із основних методів прямого спілкування з потенційними інвесторами. Організація таких заходів може бути спрямована як на великі міжнародні конференції, так і на тематичні воркшопи або круглі столи, де експерти, представники уряду, місцеві та міжнародні бізнес-лідери можуть обговорювати перспективи інвестування в Україну, поділитися успішними кейсами та обговорити поточні виклики та можливості.

Активне просування через медіа включаючи використання традиційних та цифрових каналів комунікації для розповсюдження інформації про інвестиційні можливості в Україні. Це може включати рекламні кампанії в міжнародних бізнес-журналах, на телебаченні, в інтернеті, включаючи соціальні мережі, де спеціалізовані статті, відео та інтерактивний контент можуть ефективно залучати увагу та викликати інтерес до інвестиційних проектів в країні.

Освітні програми можуть бути спрямовані на підготовку та освіти місцевих підприємців та молоді, стимулюючи їх до відкриття власного бізнесу

та залучення іноземних інвестицій. Включення курсів з підприємництва, інвестиційного менеджменту та міжнародної торгівлі до навчальних програм вищих навчальних закладів може підготувати кваліфікованих спеціалістів, готових працювати в міжнародному бізнес-середовищі [29].

Ці заходи не тільки підвищують видимість України як інвестиційної країни на міжнародній арені, але й сприяють створенню позитивного іміджу країни, що є важливим для залучення іноземних інвестицій та подальшого економічного розвитку.

Висновки до розділу 3

В розділі досліджено основні напрямки політики приваблення інвестицій, було розглянуто основні підходи до складання стратегії інвестиційної привабливості України, а також було проаналізовано механізми підтримки та стимулювання іноземних інвестицій.

Визначено, що створення чіткого, передбачуваного та прозорого інвестиційного середовища є критично важливим для залучення іноземних інвестицій в Україну. Реформування законодавства має включати: кодифікацію та уніфікацію законів, прозорість законодавчого процесу та оптимізацію процедур.

Доведено, що для створення стратегії інвестиційної привабливості України необхідно провести аналіз поточної ситуації із оцінкою існуючих умов для інвесторів, включаючи економічний клімат, політичну стабільність, рівень корупції, та існуючу інфраструктуру, а також із вивченням досвіду країн, які успішно покращили свою інвестиційну привабливість. Створення цілісної стратегії, має включати політичні, економічні, соціальні та технологічні ініціативи, розробку спеціальних програм для приваблення інвестицій у високопріоритетні галузі, такі як ІТ, зелена енергетика та високотехнологічне виробництво.

Досліджено основні механізми підтримки та стимулювання іноземних інвестицій, а саме: фінансові стимули, гарантії та страхування ризиків, правову підтримку, розвиток інфраструктури, міжнародне партнерство та співпрацю, освітні та інформаційні кампанії.

З'ясовано, що інтеграція з міжнародними організаціями забезпечує Україні доступ до глобальних ресурсів, знань та мереж, що є важливим для розбудови економічного потенціалу країни. Це включає участь у програмах, які фінансуються міжнародними фінансовими інститутами, такими як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції та розвитку. Така співпраця не тільки допомагає залучати

фінансові ресурси, але й підтримує Україну в імplementації необхідних реформ, підвищенні прозорості та ефективності управління.

Доведено, що активне просування через медіа включаючи використання традиційних та цифрових каналів комунікації для розповсюдження інформації про інвестиційні можливості в Україні можуть ефективно залучати увагу та викликати інтерес до інвестиційних проектів в країні.

Таким чином, виконання усіх зазначених в розділі заходів поліпшення інвестиційної привабливості забезпечать Україні необхідні інструменти та платформи для підвищення її інвестиційної привабливості та ефективної інтеграції в глобальну економіку, що є ключовими для забезпечення сталого економічного розвитку.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного теоретичного дослідження та аналізу різних підходів до визначення дефініцій «міжнародні інвестиції», «інвестиційні угоди» встановлено, що міжнародна інвестиційна діяльність є специфічною формою взаємодії на ринку прямих та портфельних інвестицій між інвесторами та бенефіціарами різних країн. Ця діяльність включає не тільки перерозподіл капіталу, але й трансфер технологій, управлінських практик та інноваційних процесів, що в сукупності сприяє глобальному економічному зростанню та розвитку.

Доведено, що розвиток глобальної економіки на сучасному етапі відбувається здебільшого завдяки різкому зростанню частки міжнародних інвестицій у світовому валовому національному продукті та домінуванню доходів від міжнародної інвестиційної діяльності у структурі сукупних доходів розвинутих країн. Інтенсивний розвиток світового ринку міжнародних інвестицій є характерною ознакою сталого економічного зростання всіх без винятку країн світу.

Встановлено, що основними складовими міжнародної інвестиційної діяльності є безпосередньо інвестиційні дії, які пов'язані з розміщенням капіталу в іноземні активи або з трансформацією фінансових ресурсів в інвестиційний капітал; операційні послуги, які представляють собою послуги інвестиційних інституцій, що забезпечують повноту, цілісність, прибутковість і ліквідність процесу надання інвестиційних послуг, проте не опосередковують прямий рух інвестиційних активів; та супровідні послуги, які не здійснюють безпосередню трансформацію капіталу, але є невід'ємною частиною процесу надання первинних інвестиційних послуг, спрощуючи їх реалізацію або забезпечуючи необхідні умови для їх ефективного виконання.

Визначено, що міжнародні інвестиційні угоди мають потенціал значно впливати на економічний розвиток країн-учасниць, стимулюючи інвестиції, стабільність, зайнятість та технологічне оновлення. Втім, успішність таких

угод залежить від їхньої здатності враховувати інтереси всіх сторін, забезпечуючи справедливий розподіл вигод від інвестиційних процесів.

Виявлено, що міжнародні інвестиційні угоди мають значний вплив на регуляторне середовище країн-учасниць, сприяючи законодавчим і регуляторним змінам, які забезпечують захист інвестицій та сприяють створенню сприятливих умов для міжнародних бізнес-операцій. Ці зміни підвищують правову впевненість, сприяють економічній стабільності та залучають інвестиції, що в кінцевому результаті позитивно впливає на економічний розвиток країн.

Міжнародна інвестиційна діяльність може зіткнутися із критикою, або навіть з конфліктами із державами учасниками інвестиційної діяльності. Для сприяння міжнародної інвестиційної діяльності впроваджуються міжнародні засоби контролю за здійсненням інвестицій, а також функціонують арбітражні органи для вирішення спорів на міжнародному рівні.

Досліджено ключові зміни в структурі зовнішньої торгівлі України за останнє десятиліття, зокрема, значне зростання ролі країн Європейського Союзу як основних торговельних партнерів. Це трансформація стала можливою завдяки підписанню Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також введенню поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ПВЗВТ), що сприяло інтенсифікації економічних відносин та зміцненню торговельних зв'язків з європейськими країнами.

Аналіз динаміки міжнародних інвестицій показав, що попри численні виклики, Україна залишається привабливим ринком для іноземних інвесторів. Зростання інвестицій відбувається завдяки поліпшенню інвестиційного клімату та реалізації реформ. Особливий акцент робиться на секторах ІТ, агропромисловості та відновлювальної енергетики, які приваблюють значні капіталовкладення з-за кордону.

Було з'ясовано, що головні країни інвестори до Української економіки це країни Європейського Союзу, Сполучені Штати, Канада, та в останні роки зростає інтерес з боку Китаю.

Структурний аналіз іноземних інвестицій підкреслив зміщення інвестиційних потоків у напрямку високотехнологічних та експортно-орієнтованих галузей. Це сприяє диверсифікації економіки та збільшенню її конкурентоспроможності. Європейські країни продовжують бути основними інвесторами, що підкріплюється політичними та економічними зв'язками через Угоду про асоціацію з ЄС.

В процесі дослідження стало відомо, що навіть в стані війни Україна отримує мільярдні прямі іноземні інвестиції. Це говорить про те що Україна є перспективним об'єктом інвестування і коли настане період економічного зростання то економіка України зможе надати набагато вищі показники ніж інші країни СНД. Міжнародні інвестиції мають комплексний вплив на економіку України, стимулюючи її зростання, розвиток інфраструктури, зміцнення ключових секторів та покращення соціально-економічного становища населення. Ці інвестиції є важливим фактором у відновленні та модернізації економіки, особливо у контексті поточних викликів та триваючого конфлікту.

Було досліджено ряд існуючих проблем та бар'єрів для міжнародного інвестування. Головними перешкодами для залучення іноземних інвестицій є політична та економічна нестабільність, корупція та бюрократія, недоліки законодавчої бази, обмежений доступ до фінансування та мала кількість кваліфікованих кадрів.

В роботі з'ясовано, що, незважаючи на прогрес у залученні іноземних інвестицій та розвитку ключових секторів, Україні необхідно продовжувати реформи для подолання існуючих викликів. Забезпечення стабільності, покращення законодавства, боротьба з корупцією та поліпшення інвестиційного клімату мають стати пріоритетами для забезпечення стійкого економічного росту та привабливості країни для міжнародних інвесторів.

Досліджено основні напрямки політики приваблення інвестицій, було розглянуто основні підходи до складання стратегії інвестиційної

привабливості України, а також було проаналізовано механізми підтримки та стимулювання іноземних інвестицій.

Визначено, що створення чіткого, передбачуваного та прозорого інвестиційного середовища є критично важливим для залучення іноземних інвестицій в Україну. Реформування законодавства має включати: кодифікацію та уніфікацію законів, прозорість законодавчого процесу та оптимізацію процедур.

Доведено, що для створення стратегії інвестиційної привабливості України необхідно провести аналіз поточної ситуації із оцінкою існуючих умов для інвесторів, включаючи економічний клімат, політичну стабільність, рівень корупції, та існуючу інфраструктуру, а також із вивченням досвіду країн, які успішно покращили свою інвестиційну привабливість. Створення цілісної стратегії, має включати політичні, економічні, соціальні та технологічні ініціативи, розробку спеціальних програм для приваблення інвестицій у високопріоритетні галузі, такі як ІТ, зелена енергетика та високотехнологічне виробництво.

Досліджено основні механізми підтримки та стимулювання іноземних інвестицій, а саме: фінансові стимули, гарантії та страхування ризиків, правову підтримку, розвиток інфраструктури, міжнародне партнерство та співпрацю, освітні та інформаційні кампанії.

З'ясовано, що інтеграція з міжнародними організаціями забезпечує Україні доступ до глобальних ресурсів, знань та мереж, що є важливим для розбудови економічного потенціалу країни. Це включає участь у програмах, які фінансуються міжнародними фінансовими інститутами, такими як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції та розвитку. Така співпраця не тільки допомагає залучати фінансові ресурси, але й підтримує Україну в імплементації необхідних реформ, підвищенні прозорості та ефективності управління.

Доведено, що активне просування через медіа включаючи використання традиційних та цифрових каналів комунікації для розповсюдження інформації

про інвестиційні можливості в Україні можуть ефективно залучати увагу та викликати інтерес до інвестиційних проектів в країні.

Таким чином, виконання усіх зазначених в розділі заходів поліпшення інвестиційної привабливості забезпечать Україні необхідні інструменти та платформи для підвищення її інвестиційної привабливості та ефективної інтеграції в глобальну економіку, що є ключовими для забезпечення сталого економічного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1) «Делойт Україна». Прямі іноземні інвестиції в Україні, 2021 Insights. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/en.html> (Дата звернення: 10.09.2023)
- 2) Bloomberg. Економічний профіль України. URL: <https://www.bloomberg.com/profile/country/UKR> (Дата звернення: 15.09.2023)
- 3) Chatham House. Політична та економічна динаміка іноземних інвестицій в Україні. URL: <https://www.chathamhouse.org/> (Дата звернення: 20.10.2023)
- 4) Financial Times. Інвестиційний клімат України. URL: <https://www.ft.com/stream/ff8f9b6d-4526-3a8c-bbe7-2f8c2d9f6138> (Дата звернення: 20.10.2023)
- 5) JLL (Jones Lang LaSalle). Посібник з інвестицій в нерухомість в Україні. URL: <https://www.jll.ua/> (Дата звернення: 20.10.2023)
- 6) KPMG Україна. Інвестиції в Україну 16. KPMG Україна. Інвестиції в Україну: Річний огляд, 2022. URL: <https://home.kpmg/ua/en/home.html> (Дата звернення: 09.11.2023)
- 7) Kyiv Post. Іноземні інвестиції в Україні: тенденції та аналіз. URL: <https://www.kyivpost.com/business> (Дата звернення: 20.12.2023)
- 8) OECD. Огляди інвестиційної політики: Україна 2016. Париж: OECD Publishing. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/oecd-investment-policy-reviews-ukraine-2016_9789264257368-en (Дата звернення: 13.01.2024)
- 9) PricewaterhouseCoopers (PwC) Україна. Навігація на ринку України 2021. URL: <https://www.pwc.com/ua/en.html> (Дата звернення: 20.01.2024)
- 10) Reuters. Аналіз: Інвестиційні перспективи України. URL: <https://www.reuters.com/places/ukraine> (Дата звернення: 22.01.2024)
- 11) UkraineInvest. Інвестиційний путівник по Україні 2021. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/guides/> (Дата звернення: 28.01.2024)

- 12) Американська торгова палата в Україні. White Paper on Investment Climate in Ukraine, 2021. URL: <https://www.amcham.ua/> (Дата звернення: 20.02.2024)
- 13) Асоціація управління інвестиціями (ІМА). Стан індустрії інвестиційного менеджменту в Україні, 2020. URL: <https://ima.com.ua/> (Дата звернення: 20.02.2024)
- 14) Атлантична рада. Іноземні інвестиції в Україні: виклики та можливості. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/> (Дата звернення: 24.02.2024)
- 15) Балабанов І.Т., Балабанов А.І. Зовнішньоекономічні відносини: Навч. К.: Фінанси і статистика, 2000. 512 с.
- 16) Бейкер Маккензі. Ведення бізнесу в Україні. URL: <https://www.bakermckenzie.com/en> (Дата звернення: 17.03.2024)
- 17) Всесвітній економічний форум. Звіт про конкурентоспроможність України. URL: <https://www.weforum.org/reports> (Дата звернення: 17.03.2024)
- 18) Група Світового банку. Оновлення економіки України. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine> (Дата звернення: 20.04.2024)
- 19) Економіст. Економіко-інвестиційний профіль України. URL: <https://www.economist.com/europe/ukraine> (Дата звернення: 20.04.2024)
- 20) Економіст. Економіко-інвестиційний профіль України. URL: <https://www.economist.com/europe/ukraine> (Дата звернення: 21.04.2024)
- 21) Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Профіль України. URL: <https://www.ebrd.com/ukraine.html> (Дата звернення: 21.04.2024)
- 22) Європейський інвестиційний банк (ЄІБ). Діяльність Групи ЄІБ в Україні. URL: <https://www.eib.org/en/projects/regions/eastern-neighbours/ukraine/index.html> (Дата звернення: 23.04.2024)

- 23) Інвестуйте в Європу. Статистика приватного капіталу Центральної та Східної Європи. URL: <https://www.investeurope.eu/research-data/data-centre/> (Дата звернення: 23.04.2024)
- 24) Інтерфакс-Україна. Новини економічного розвитку та інвестицій в Україні. URL: <https://en.interfax.com.ua/> (Дата звернення: 23.04.2024)
- 25) Міжнародна фінансова корпорація (IFC). Інвестиції для зростання: Україна. URL: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/region_ext_content/ifc_external_corporate_site/europe+and+central+asia/resources/investing+for+growth-ukraine (Дата звернення: 24.04.2024)
- 26) Міжнародний Валютний Фонд. Ukraine: Economic Health Check, 2022. URL: <https://www.imf.org/en/Countries/UKR>
- 27) Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД). Інвестиційний клімат в Україні: політичні рекомендації. URL: <https://icps.com.ua/> (Дата звернення: 28.04.2024)
- 28) Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Іноземні інвестиції. URL: <https://www.me.gov.ua/> (Дата звернення: 28.04.2024)
- 29) Міністерство закордонних справ України. Стратегія залучення інвестицій 2020-2025. URL: <https://mfa.gov.ua/> (Дата звернення: 10.04.2024)
- 30) Міністерство торгівлі США. Заяви щодо інвестиційного клімату 2022: Україна. URL: <https://www.state.gov/reports/2022-investment-climate-statements/ukraine/> (Дата звернення: 10.04.2024)
- 31) Міністерство фінансів України. Статистичні дані про прямі іноземні інвестиції. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (Дата звернення: 20.03.2024)
- 32) Національний банк України. Статистичні дані про прямі іноземні інвестиції. URL: <https://bank.gov.ua/en/statistic/sector-external/publications> (Дата звернення: 20.04.2024)

- 33) Новини бізнесу України. Щоденна інформація про інвестиційну діяльність в Україні. URL: <https://ubn.news/> (Дата звернення: 20.04.2024)
- 34) Представництво ЄС в Україні. Підтримка ЄС економічного розвитку в Україні. URL: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en (Дата звернення: 28.04.2024)
- 35) Рада іноземних інвесторів. Річний звіт 2021. URL: <https://councilofforeigninvestors.org/> (Дата звернення: 28.04.2024)
- 36) Світовий банк. Doing Business 2020. URL: <https://www.doingbusiness.org/en/reports/global-reports/doing-business-2020> (Дата звернення: 29.04.2024)
- 37) Українська асоціація венчурного та приватного капіталу (UVCA). Огляд інвестицій: Технології та інновації в Україні, 2021. URL: <https://uvca.eu/> (Дата звернення: 29.04.2024)
- 38) Українські Новини. ПІІ та економічний розвиток в Україні. URL: <https://ukranews.com/> (Дата звернення: 29.04.2024)
- 39) Укрінформ. Інвестиційні новини та звіти про Україну. URL: <https://www.ukrinform.net/> (Дата звернення: 30.04.2024)
- 40) Фонд спадщини. Індекс економічної свободи: Україна. URL: <https://www.heritage.org/index/country/ukraine> (Дата звернення: 29.04.2024)
- 41) ЮНКТАД. World Investment Report 2021. URL: <https://unctad.org/webflyer/world-investment-report-2021> (Дата звернення: 15.03.2024)